

OAJ-Uusimaa Lukioilta

23.4.2024

Tuomo Laakso

OAJ

Ajankohtaista lukiokoulutuksessa

- Työaika-asioita Joku Roti! -hengessä
- Hallitusohjelman mukainen lukiokoulutuksen kehittäminen
 - Lausuntokierros avattu 22.4.
- Kehysriihen päätösten vaikutukset lukiokoulutukseen
 - Toisen asteen maksuttomuus päättyy sen vuoden loppuun kun täyttää 18 vuotta
- OAJ:n lukiokyselyn tulokset
 - Päätulokset julkaistu 19.3.2024
 - Raportit julkaistaan kuukauden sisällä
- Ennakkokysymykset
- Keskustelun satoa

Lukion uudistukset

- Lukioskoulutusta on uudistettu vuodesta 2021 mittavasti
 - Oppivelvollisuuden laajentaminen, lukiolaki ja OPS
 - Vaikutuksia tarkasteltava yhdessä
 - Opettajien ja rehtoreiden työmäärä
- Erityisopetus ja ohjaus lukiossa
 - Lain tavoite
 - Erityisopetuksen tila selvityksissä (OAJ:n kysely 2022)
 - Opinto-ohjaus selvityksissä (KARVI)
- Opiskelijalle maksuttomat oppimateriaalit ja opettajien kuuleminen hankintapäätöksissä (OppivL 18 §)
 - Opetusta täydentävän toiminnan resursointi (OAJ:n selvitys 2023)

Ryhmänohjaajan tehtävät pähkinänkuoressa

- Toimii ryhmänsä yleisohjauksesta vastaavana oppilaitoksen edustajana ja yhteyshenkilönä ryhmälleen sekä opiskelijoiden huoltajille
- Tiedottaa ryhmää oppilaitoksen yhteisistä asioista sekä tarpeen mukaan yksittäisille opiskelijoille
- Poissaoloihin liittyvät käytännöt
- Toimii ryhmänsä asioissa yhteisöllisen opiskeluhuollon suuntaan
- Kokoo opintojen etenemiseen liittyvää tietoa
 - Vältettävä monimutkaista kirjaamista edellyttäviä käytänteitä
- Viestii ja ohjaa tukeen liittyvissä kysymyksissä
 - Opinto-ohjaajan ja erityisopettajan palvelut oma kokonaisuutensa

Ryhmänohjaajan tehtävät ja työaika

- Tehtäväkuvauksen paikallinen laatiminen keskeistä
- Resursoitavan työajan (vvt) vastattava todellista työmäärää
 - OVTES: ei määräystä, työaikaresurssi voi vaihdella kunnittain, vuosiluokittain ja yksiköittäin
 - Sivistan sopimukset: minimi 1 vvt lukioresurssista
- Jos paikallisesti on lisätty kirjausvelvoitteita tai muita töitä merkittävästi, tulee työaikaresurssia vastaavasti korottaa
- Aikuislukiossa korvaus on 1 vvt

Oppimisen tukeen ja opintojen etenemiseen liittyvä seuranta

- Oppimisen tukeen liittyvät paikalliset kirjaamistarpeet
 - Arvioitava huolella paikallisia käytäntöjä laadittaessa mitä laki edellyttää
 - Vain välttämätön kirjaaminen tarpeen
- KELA:n selvityspyynnot opintojen etenemisestä
- KELA:n selvityspyynnot toteutuneista tukitoimista lukiossa
 - Työmääräys tultava esihenkilön kautta
 - Opot ja erityisopettajat -> osaksi työajan seurantaa

Työlle tulee osoittaa työaika

Työaikalajit opetusvelvollisuustyöaikajärjestelmässä:

- ✓ Oppitunnit (+ niiden valmistelu- ja jälkityö)
- ✓ Opettajatyöpäivät eli vesot/tesot
- ✓ Yhteissuunnittelutyöaika
- ✓ Erikseen korvattavat tehtävät (esim. koulu- ja kuntakohtaiset lisätehtävät (€), lukioresurssi (vvt) ja aikuislukion erityistehtävät (vvt))

Työn vaativuus arvioidaan erikseen. TVA-korotuksilla ei voi ostaa työaika.

Kaiken opettajan tekemän työn pitää sopia tähän jaotteluun. Ei ole virkaan kuuluvia töitä ilman työaika tai korvausta.

Lukiokysely 2024

Keskeiset tulokset

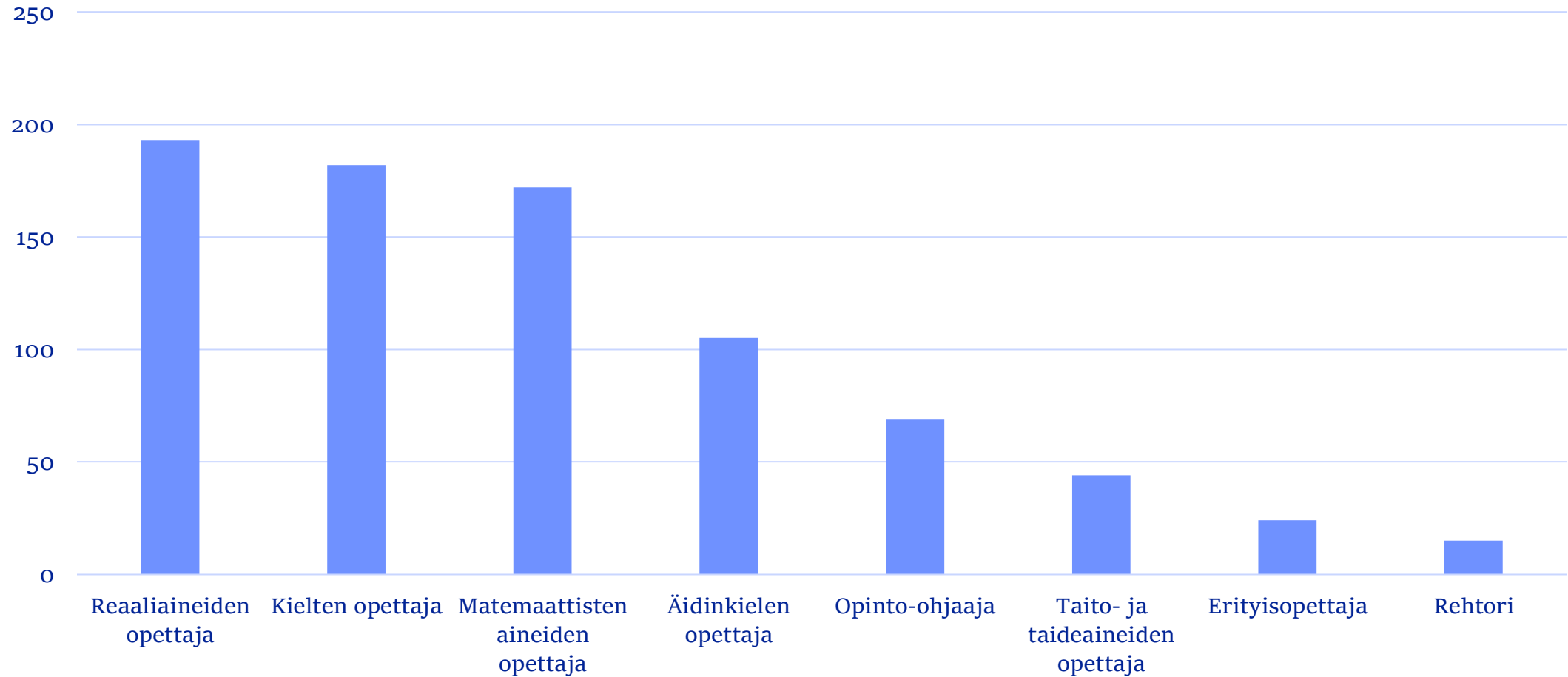
Lukiokyselyn keskeiset tulokset

1. Opettajien työkuormitus on kasvanut
2. Ryhmäkoolla on oleellinen vaikutus opettajan mahdollisuuksiin tukea opiskelijoita yksilöllisemmin
3. Oppimisen tukea on vahvistettava lisäämällä erityisopettajien määrää lukioissa ja säätämällä tukiopetuksesta
4. Perusopetuksen tuottamaan laatuun on panostettava ja oppimisen tukin on laitettava kuntoon perusopetuksessa

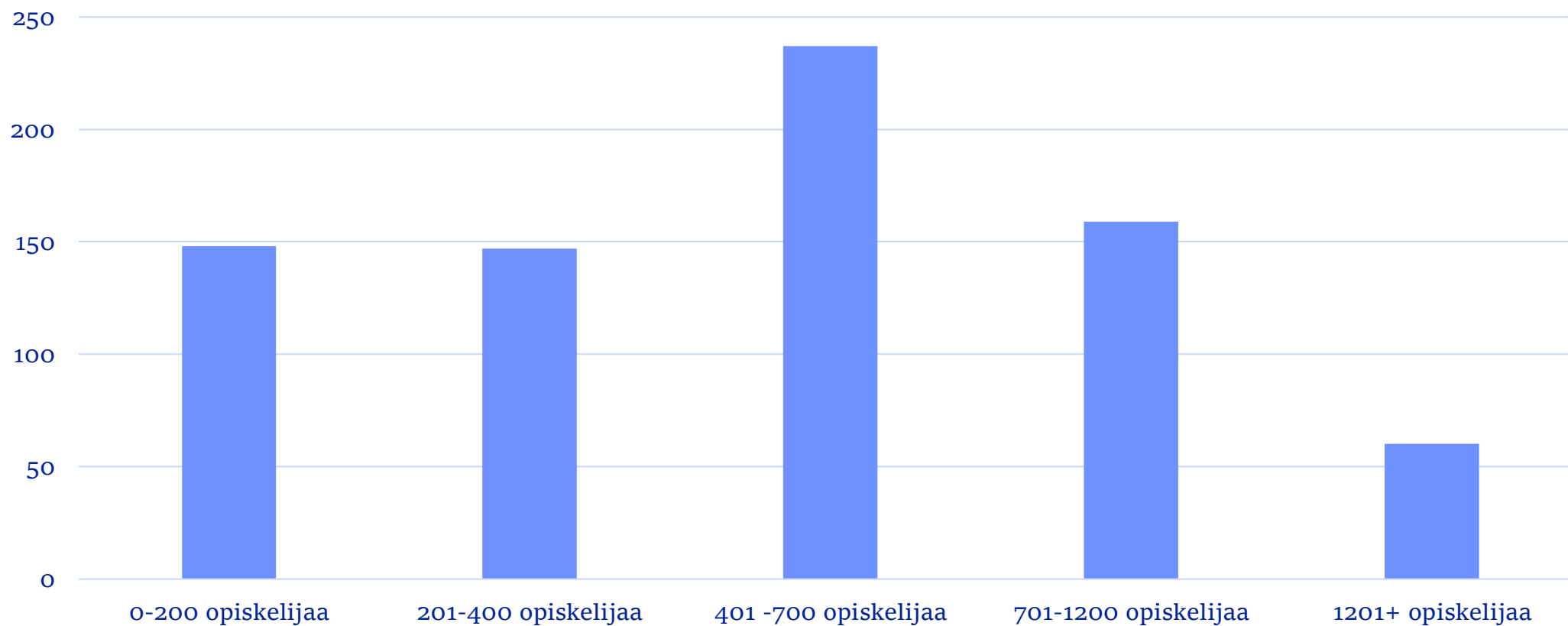
Kyselyn toteutus ja tietoja vastaajista

- Kysely toteutettiin 19.1.2024 – 4.2.2024
- Kysely lähetettiin 3289 OAJ:n jäsenelle
 - Vastauksia 766
 - Vastausprosentti n. 23 %
- Vastauksia saatiin Ahvenanmaata lukuun ottamatta kaikista maakunnista
 - Työkokemusta vastaajilla oli keskimäärin 20,4 vuotta
 - Kelpoisuusaste 100 %
 - Vastaajien lukuiden ylläpitäjä 89 % kunta, 6 % kuntayhtymä ja 5 % yksityinen
 - Vakinaisessa työ/virkasuhteessa oli 91 %, määräaikaisessa 8 % vastaajista

Vastaajien jakautuminen työtehtävien mukaan

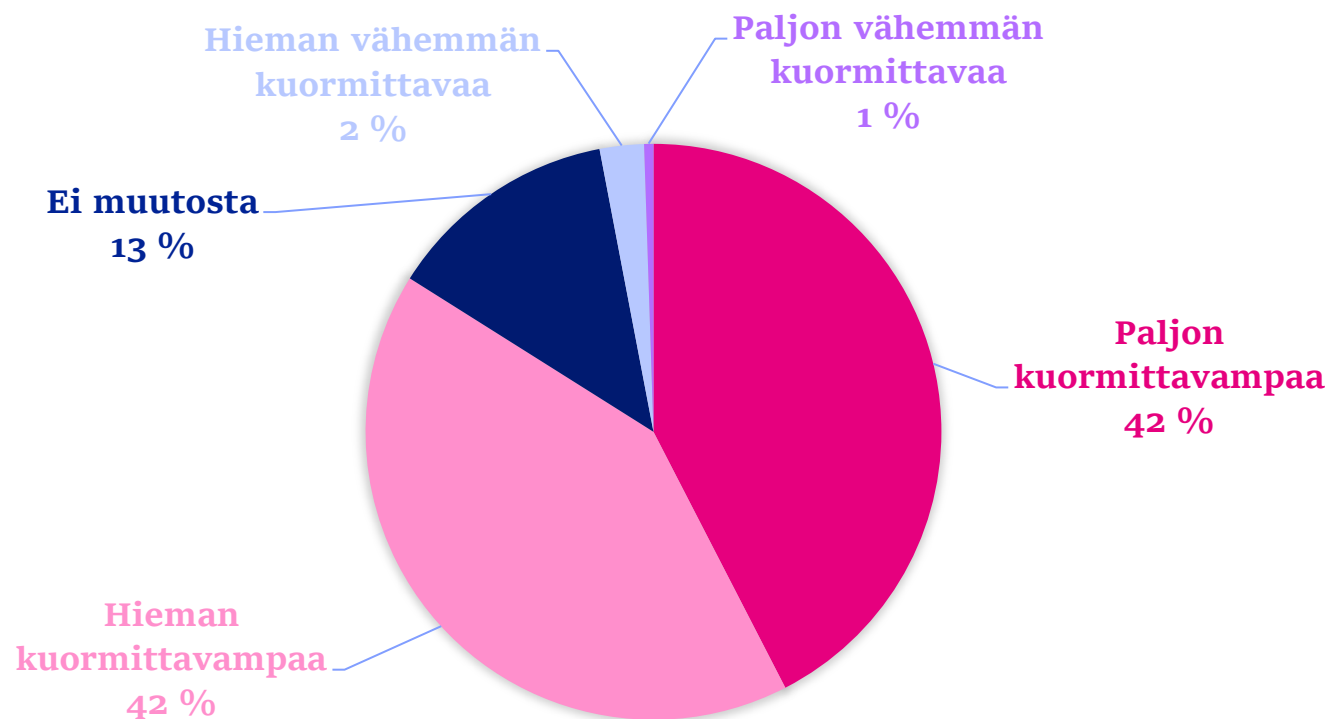

Vastaajien oppilaitoksen koko

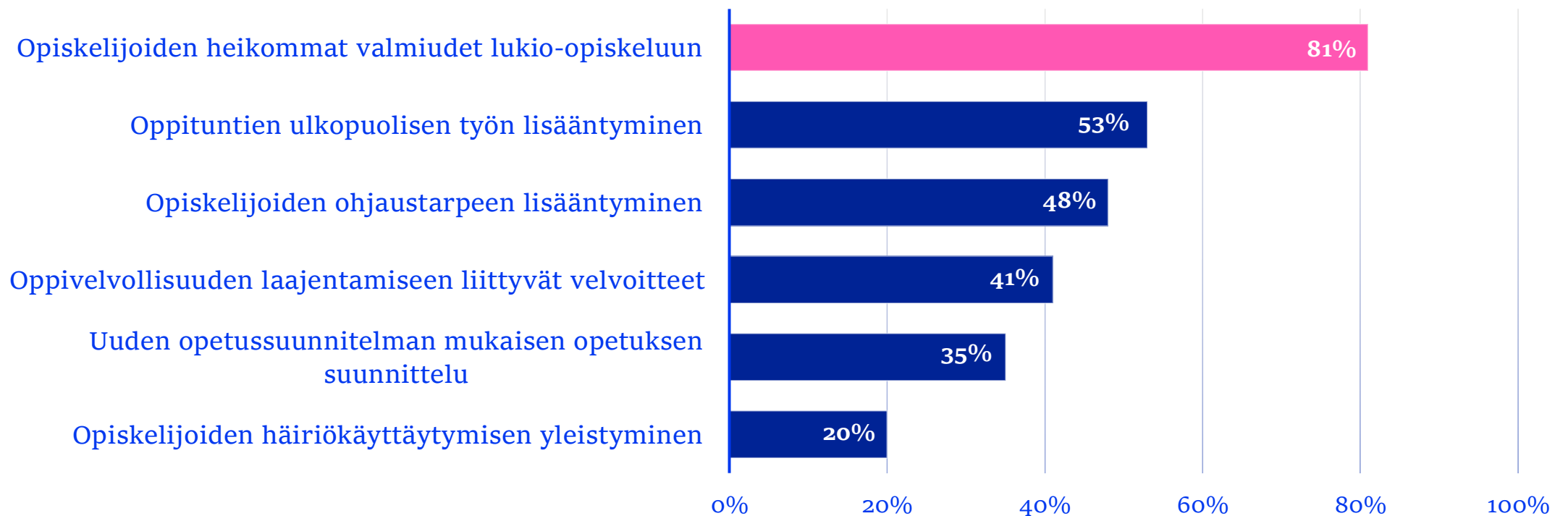
Työkuormituksen kasvu otettava vakavasti – vastaajista 84 % ilmoitti kuormituksen kasvaneen

MITEN KOET OMAN TYÖN KUORMITTAVUUDEN MUUTTUNEEN VIIME VUOSINA,
JOS KORONAPANDEMIAA EI HUOMIOIDA? (N=766)

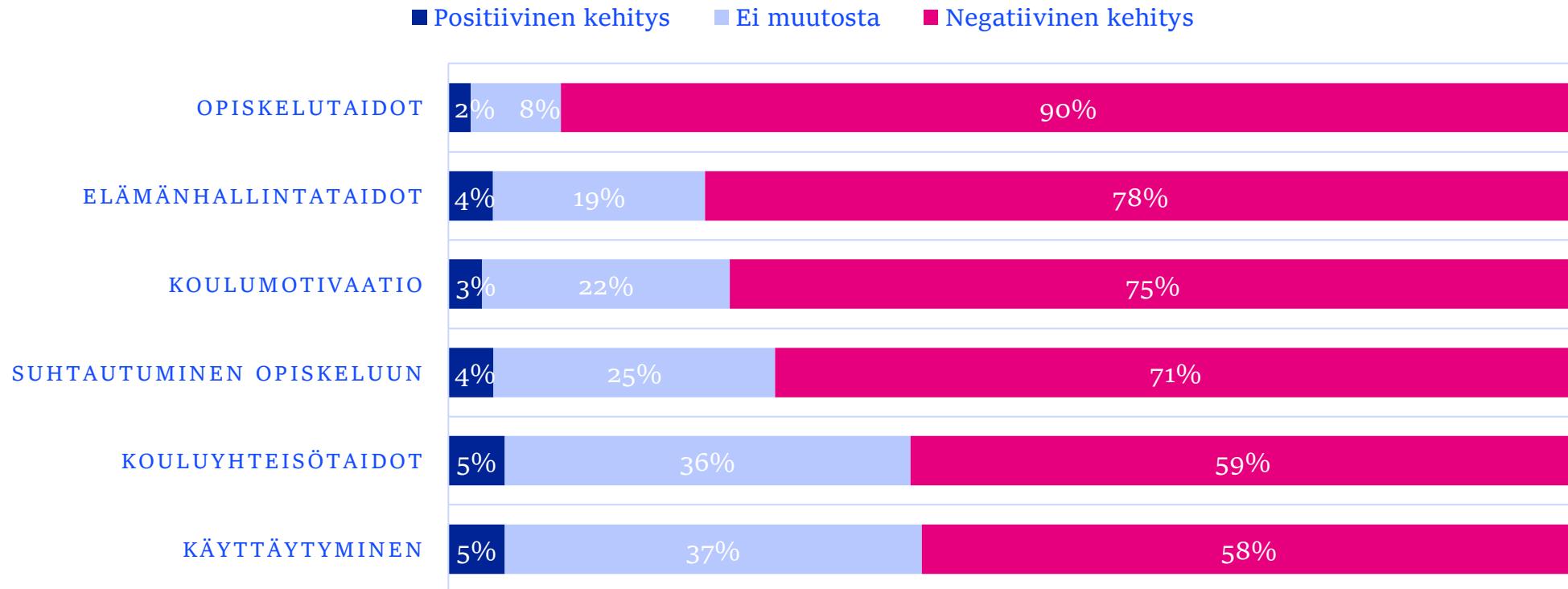
Opiskelijoiden heikot valmiudet lukio-opiskeluun on merkittävin kuormitusta lisäävä tekijä

Kuormitusta lisäävät syyt (N=763) Näkyvissä 6 eniten valittua

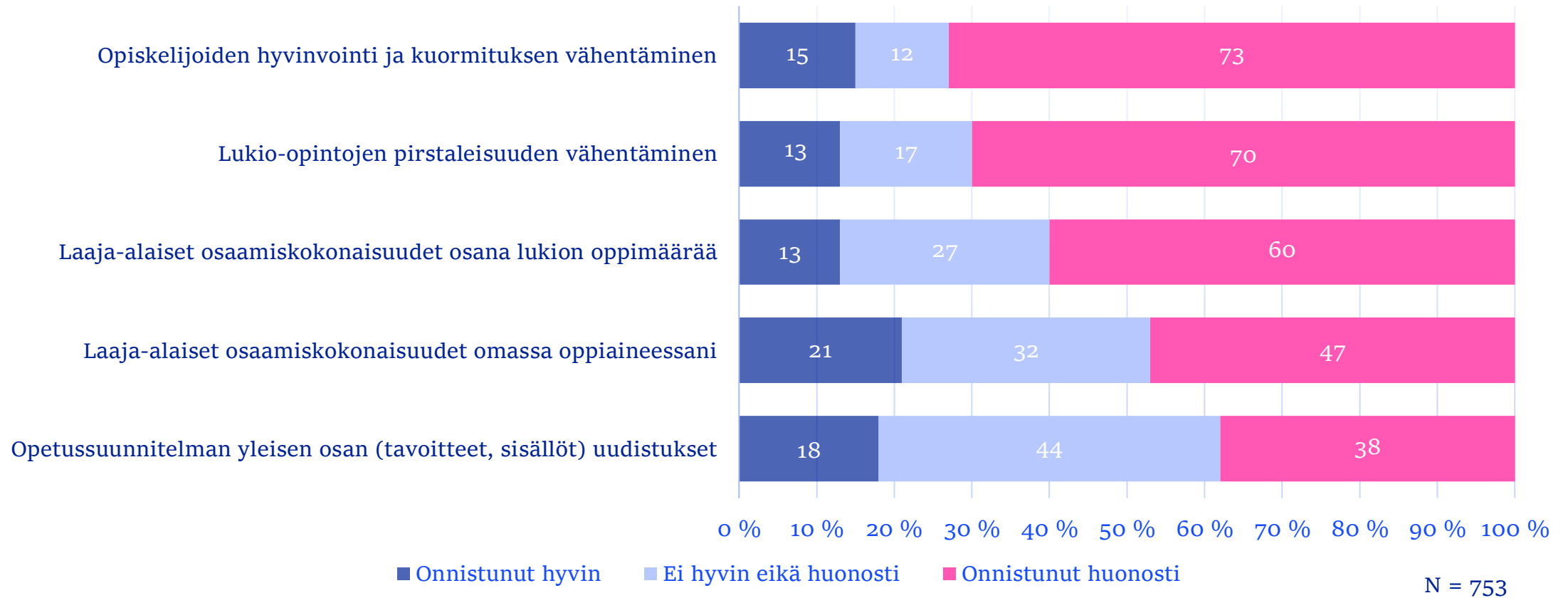

Opettajat kokevat opiskelijoiden taitojen, motivaation ja käyttäytymisen heikentyneen

Miten opiskelijoiden toiminta on muuttunut kahden viime vuoden aikana? (N = 754)

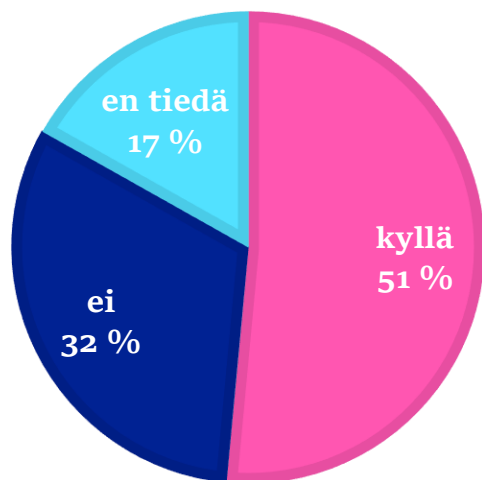

Lukiouudistusten ei koeta onnistuneen tavoitteissaan

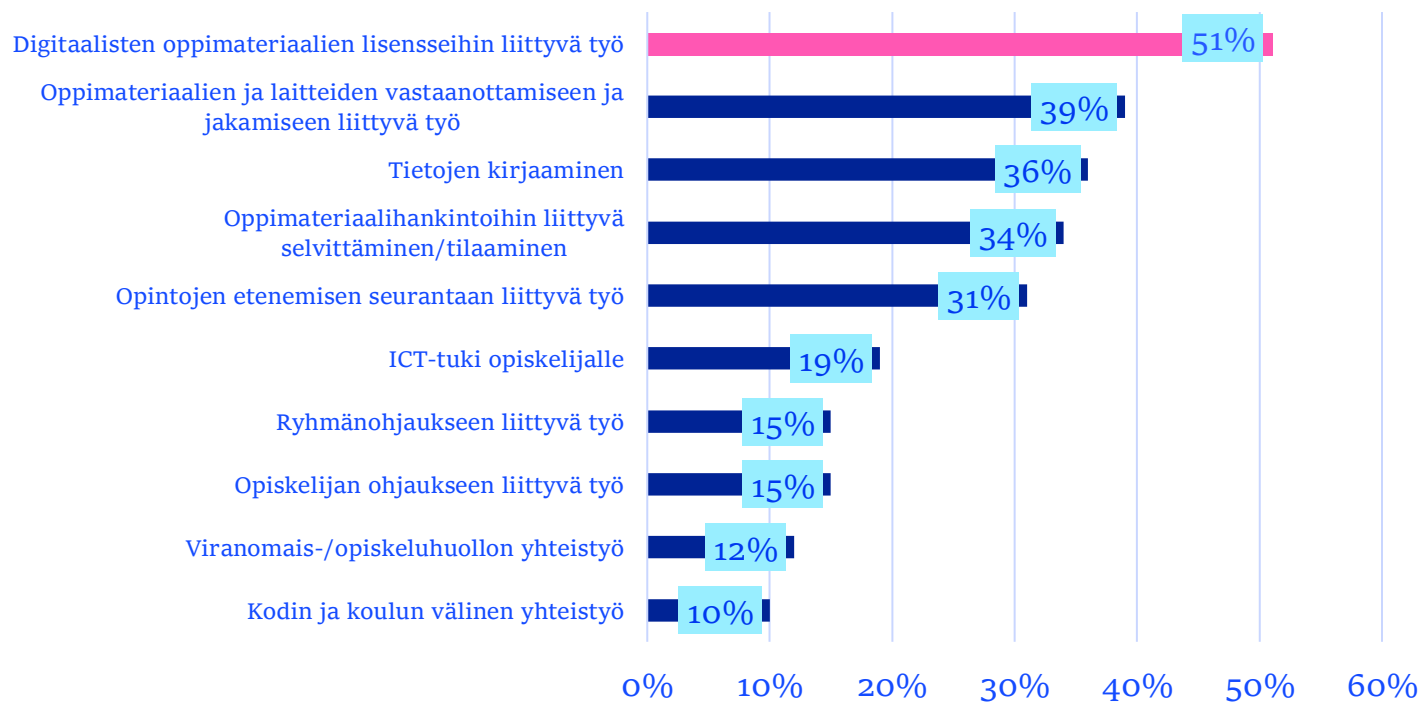

Oppivelvollisuuden laajentumisesta seuranneita uusia työtehtäviä ei ole huomioitu työajassa

Onko sinulle tullut oppivelvollisuuden laajentamisen myötä uusia työtehtäviä ilman korvausta?
(N=743)

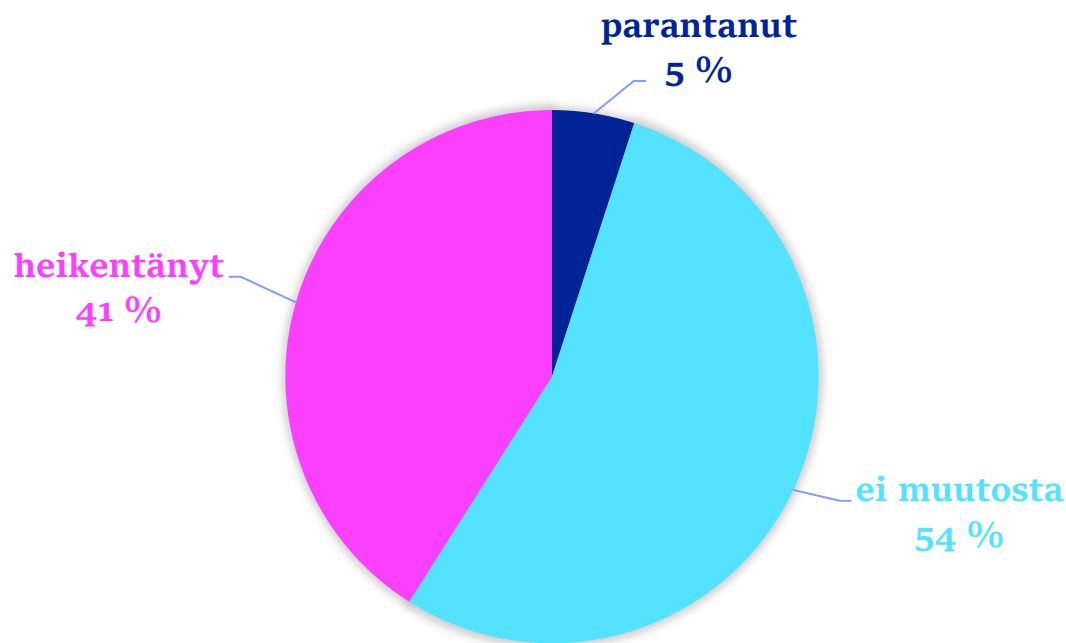

Valitse max. 3 tärkeintä työtehtävää, joita ei ole resursoitu työajassa / korvauksessa (N=604)

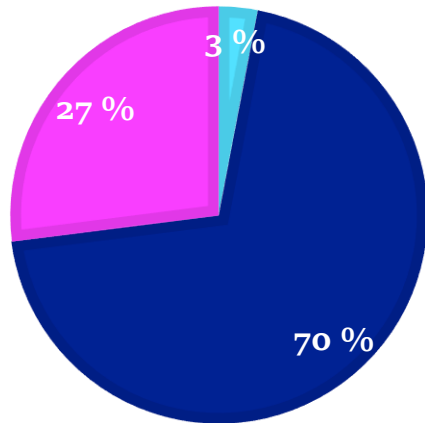

Maksuttomuus vaikuttanut opetusta täydentävään toimintaan negatiivisesti

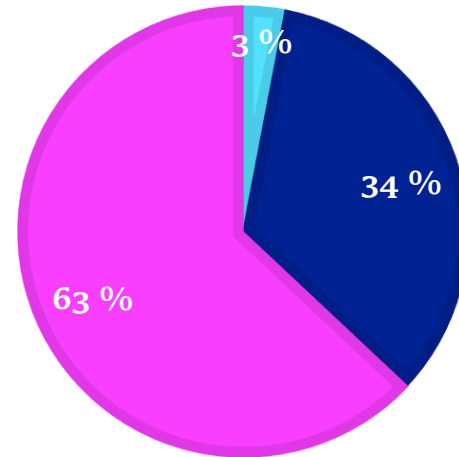
Onko opiskelun maksuttomuus vaikuttanut mahdollisuuksiisi toteuttaa opettamassasi aineessa vierailuita, retkiä, opintokäyntejä tai muuta toimintaa? (N=734)

Matemaattisten aineiden
opettajat (N=164)

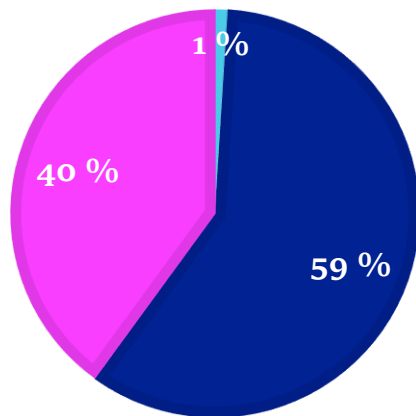

Äidinkielen opettajat (N=100)

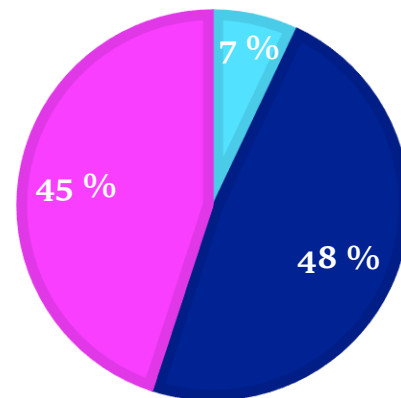

Maksuttomuus on vaikuttanut varsinkin äidinkielenopettajien sekä taito- ja taideaineiden opetusta täydentävään toimintaan negatiivisesti (retket, opintokäynnit museot, näyttelyt, konsertit, eri lajeihin tutustuminen liikunnassa yms.)

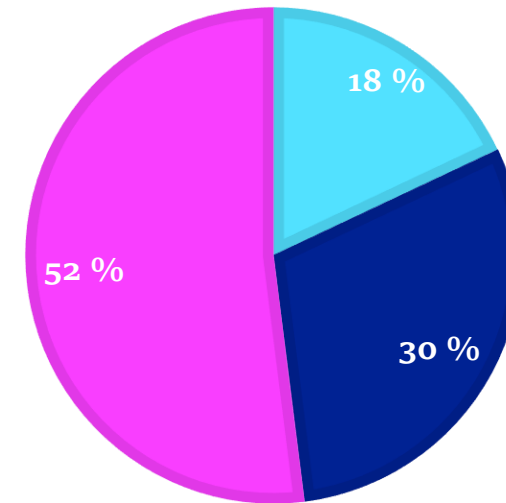
Kielten opettajat (N=179)

Reaaliaineiden opettajat
(N=190)

Taito- ja taideaineiden opettajat
(N=43)

■ Parantanut mahdollisuuksia ■ Ei muutosta ■ Heikentänyt mahdollisuuksia

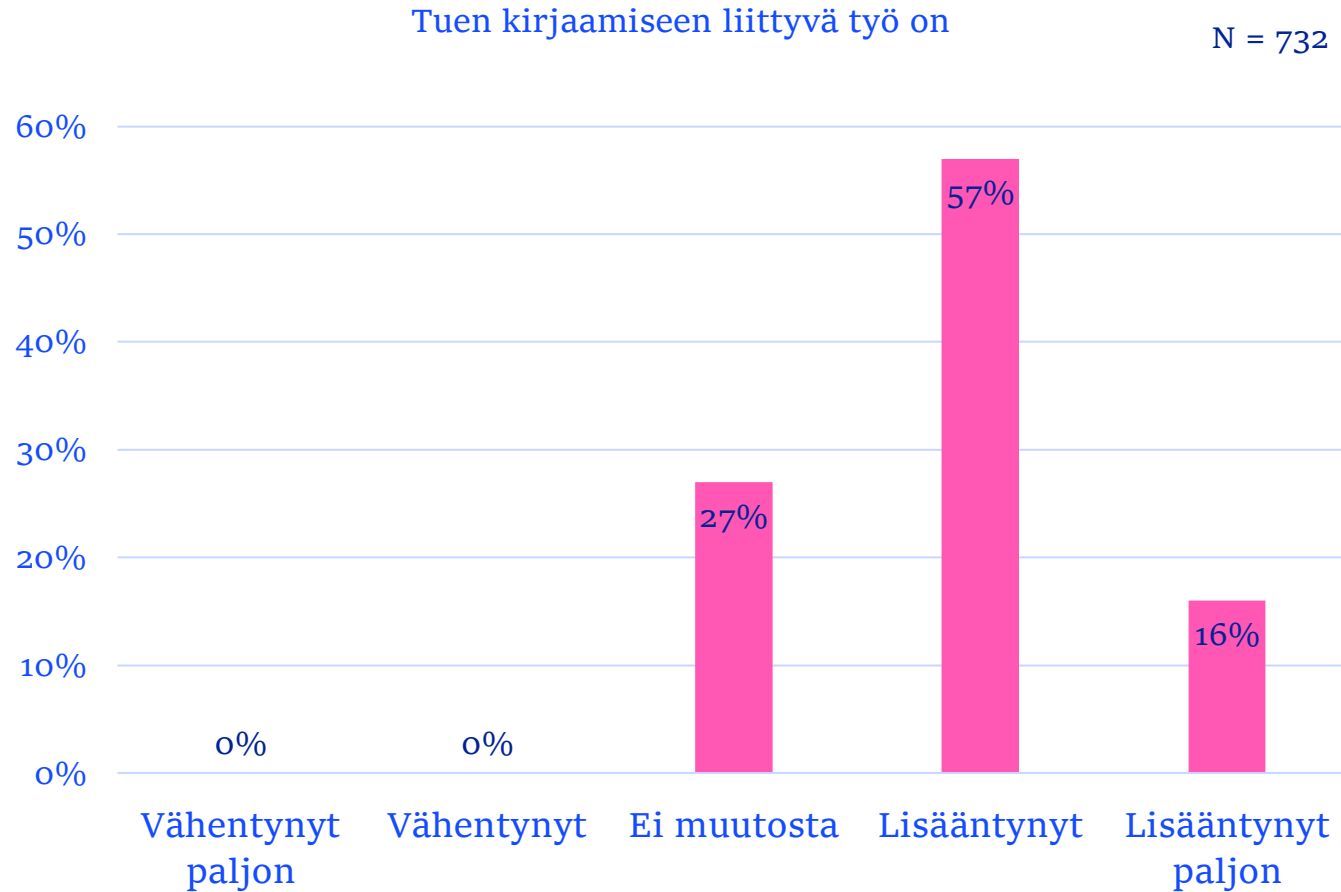

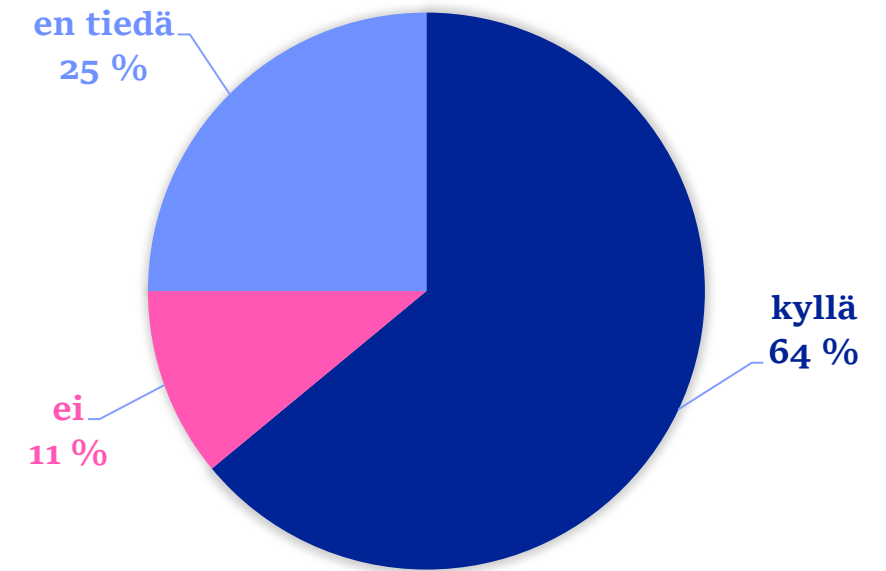
Opinto-ohjaus ja oppimisen tuki

Oppimisen tukea on
vahvistettava

Hallinnollisen työn määrää ei tule lisätä

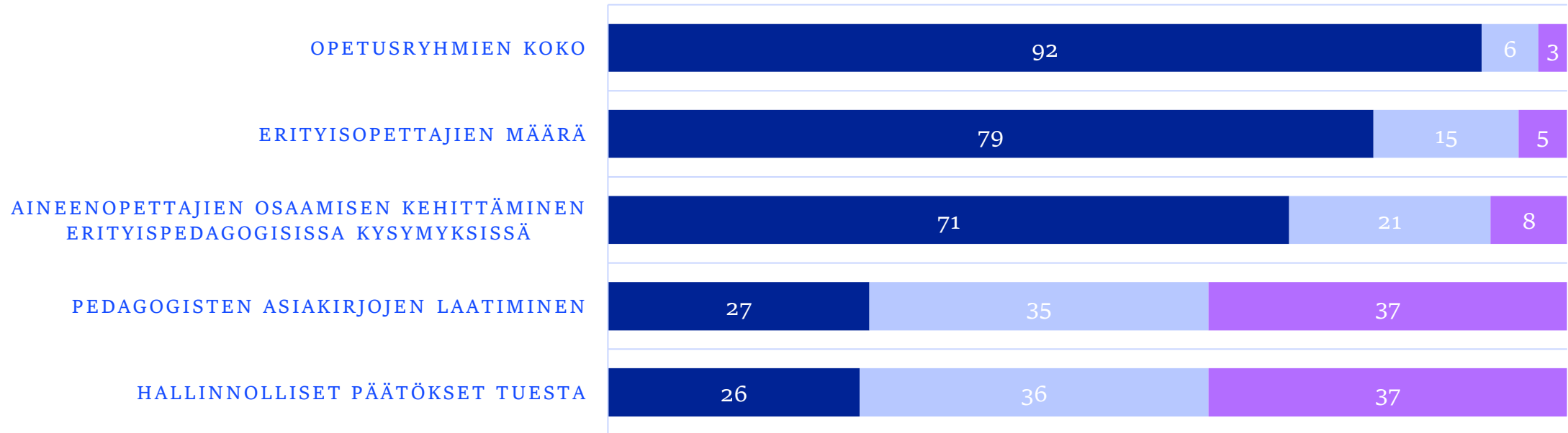
OPISKELIJAN OIKEUDESTA SAADA
TUKIOPETUSTA PITÄÄ SÄÄTÄÄ LAISSA
(N=731)

Ryhmäkoolla suurin merkitys oppimisen tuen vaikuttavuudelle

ARVIOI OPPIMISEN TUEN VAIKUTTAVUUDEN KANNALTA SEURAAVIEN MERKITYSTÄ (N=727)

■ suuri merkitys ■ keskisuuri ■ pieni merkitys

Suurten lukioiden opetusryhmät ovat edelleen liian suuria

Lukion opiskelijamäärä	0-200	201-700	701 +
Suurin opettamani opetusryhmä: keskiarvo	25,01	33,71	33,8

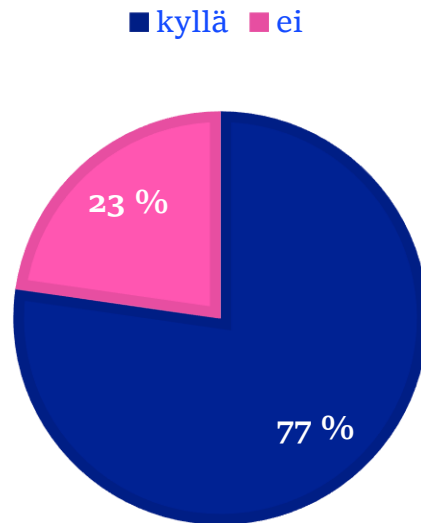
Lukion opiskelijamäärä	0-200	201-700	701 +
Pienin opettamani opetusryhmä: keskiarvo	7,73	13,12	14,81

Noin kolmasosalla vastanneista oli 35 tai sitä suurempia opiskelijaryhmiä

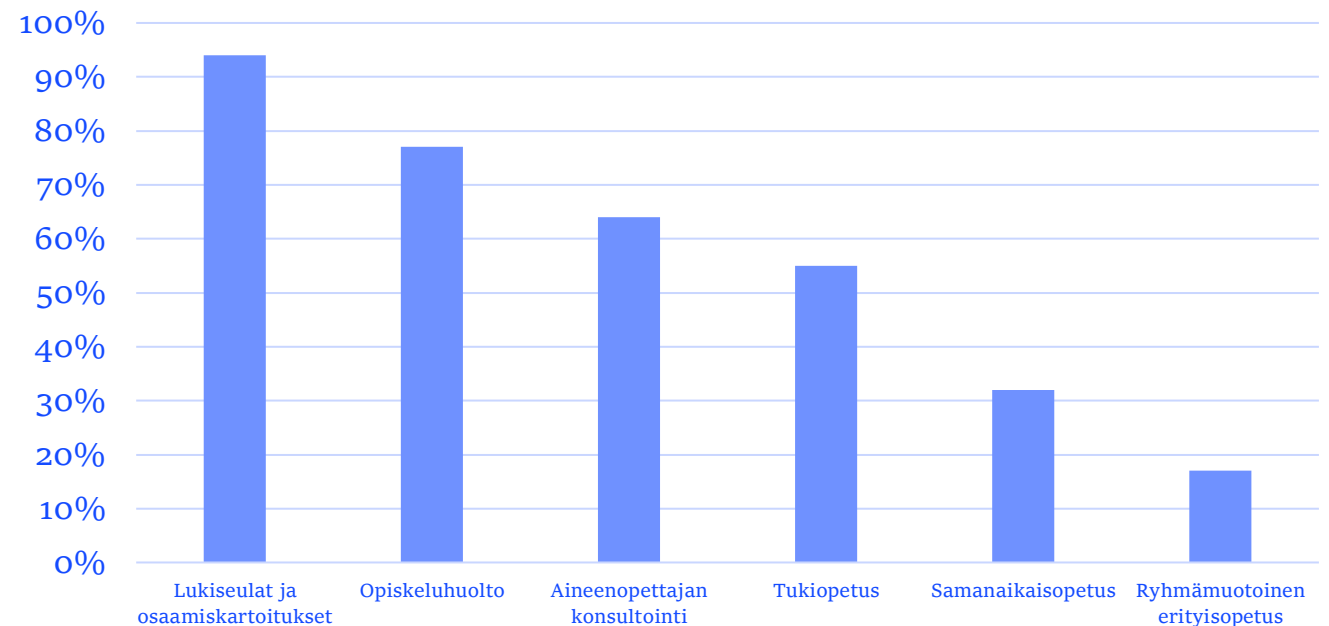
Vuoden 2022 kyselystä pienimmän opetusryhmän keskimääräinen ryhmäkoko oli hieman noussut, mutta suurimman opetusryhmän keskimääräinen koko hieman madaltunut

Erityisopettajien määrää on lisätty – työaika kuluu selvityksiin ja opiskeluhuoltoon

LUKIOSSANI ON LISÄTTY
ERITYISOPETTAJARESURSSIA LUKIOUUDISTUSTEN
MYÖTÄ

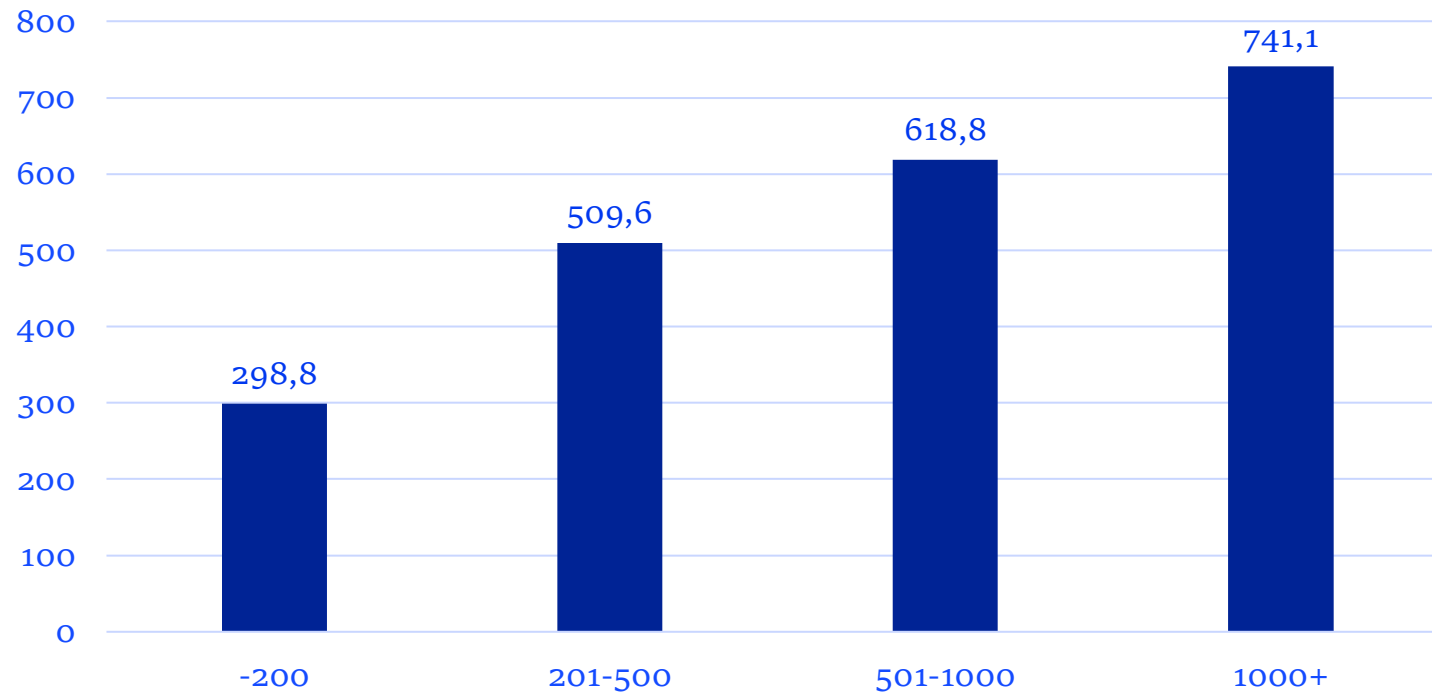

Erityisopettajaresurssin käyttö

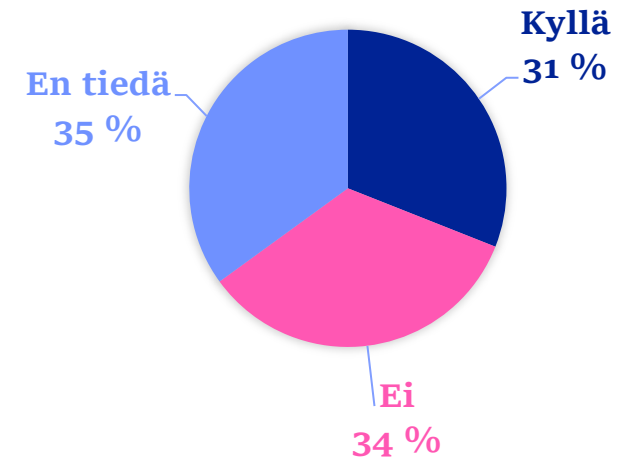

Erityisopettajien määrää lisättävä varsinkin suurissa lukioissa

Opiskelijoita per 1 erityisopettaja, lukion opiskelijamäärän mukaan jaoteltuna (N=708)

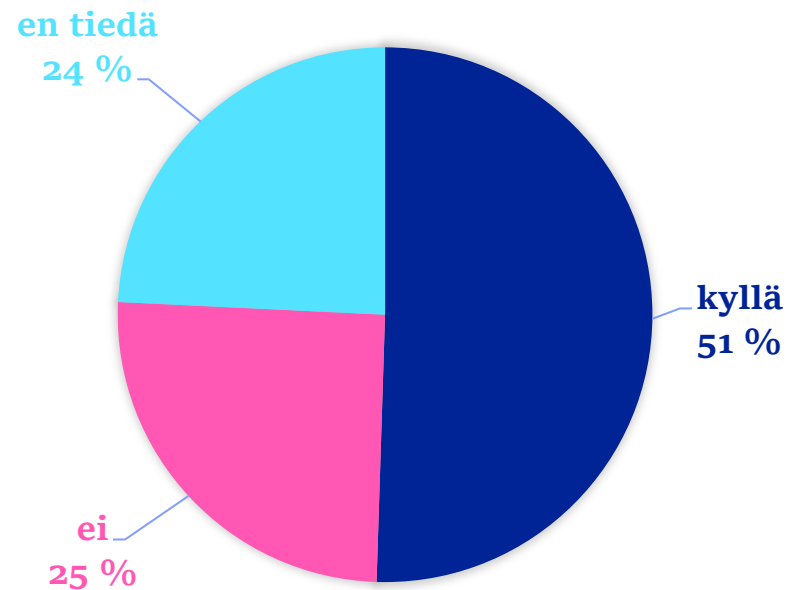

Opettamani opiskelijat saavat riittävästi erityisopetusta silloin kun sitä tarvitsevat (N=740)

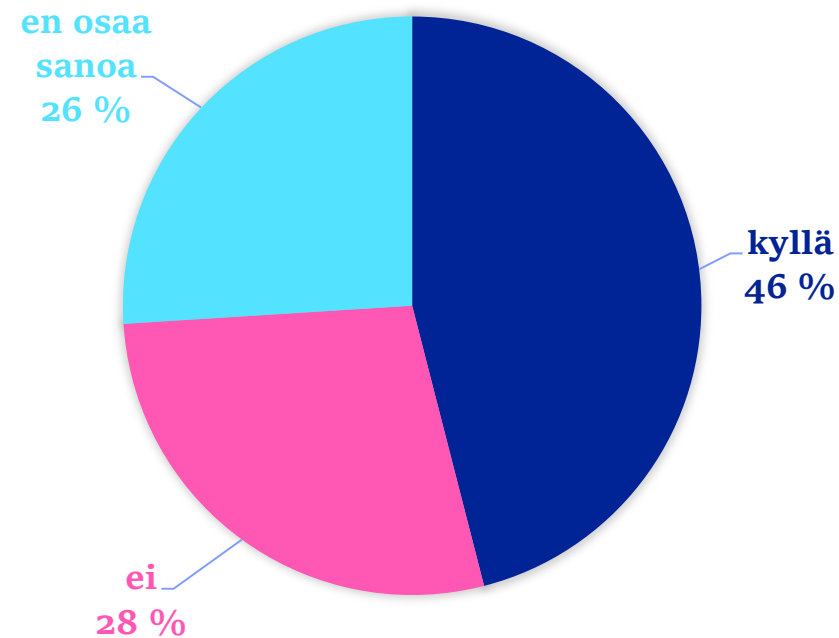

Erityisopetuksen rakenteita on kehitettävä ja tiedonkulkua parannettava

Onko erityisopetus tuotu oppilaitoksen rakenteisiin mielestäsi onnistuneesti?

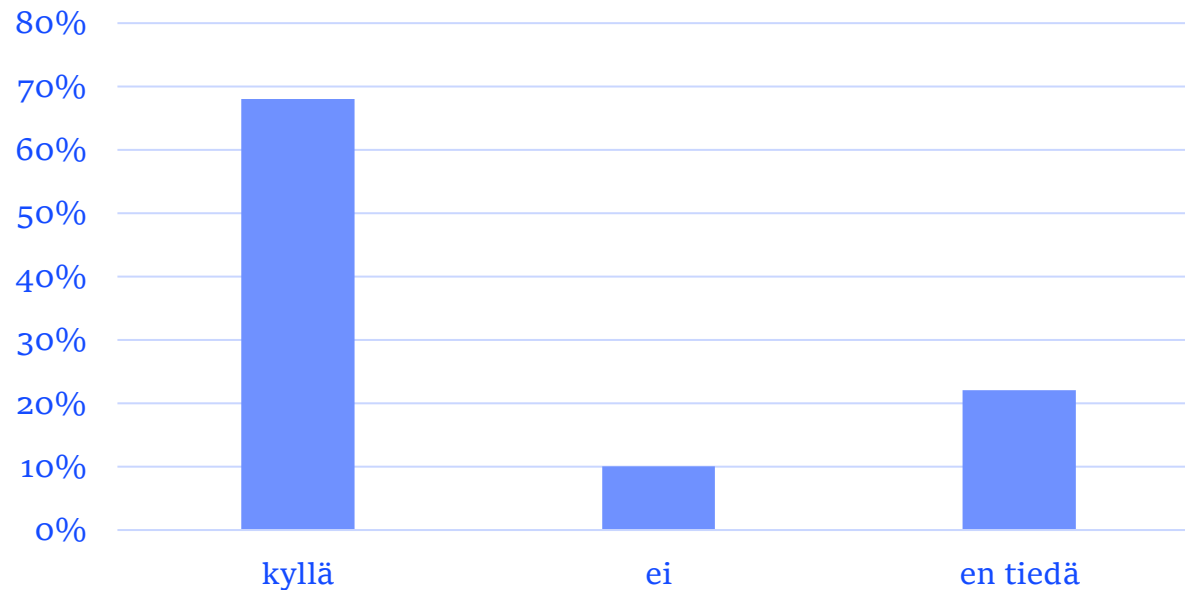

Saatko opettajana riittävästi tietoa opiskelijoiden tuen tarpeesta?

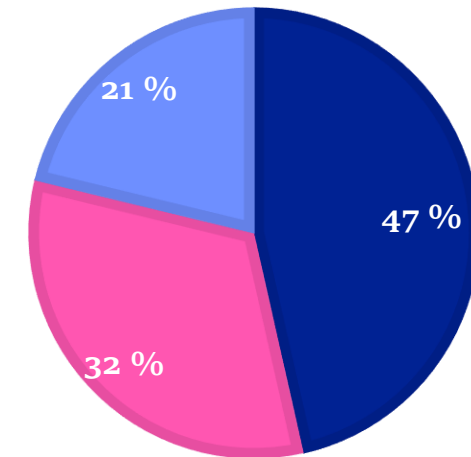
Opinto-ohjaus on resursoitu kohtuullisen hyvin

**OPETTAMANI OPISKELIJAT SAAVAT RIITTÄVÄSTI
OPINTO-OHJAUSTA SILLOIN KUN SITÄ
TARVITSEVAT (N=740)**

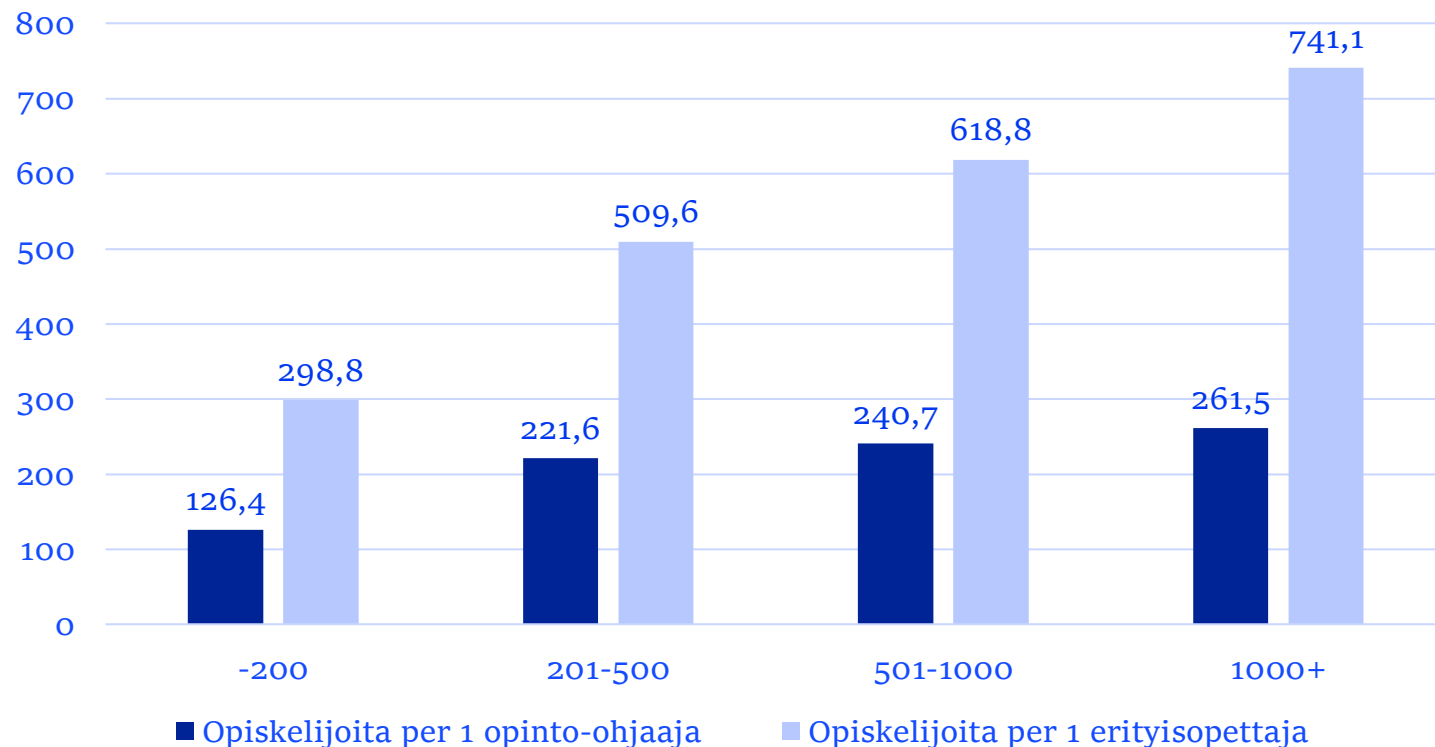
**Lukiossani on lisätty opinto-
ohjaajaresurssia oppivelvollisuuden
laajentamisen ja uuden
opetussuunnitelman asetuttua
voimaan (N=739)**

■ kyllä ■ ei ■ en tiedä

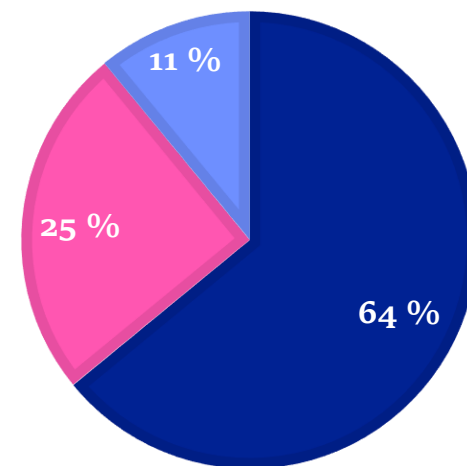
Opinto-ohjaus on resursoitu kohtuullisen hyvin – suurissa lukioissa on heikompi opinto-ohjaajaresurssi

Opinto-ohjaajaresurssi opiskelijamäärään suhteutettuna (N=736), vrt. erityisopettajaresurssi

ONKO OPINTO-OHJAUS TOTEUTETTU OPPILAITOKSEN RAKENTEISIIN MIELESTÄSI ONNISTUNEESTI? (N=735)

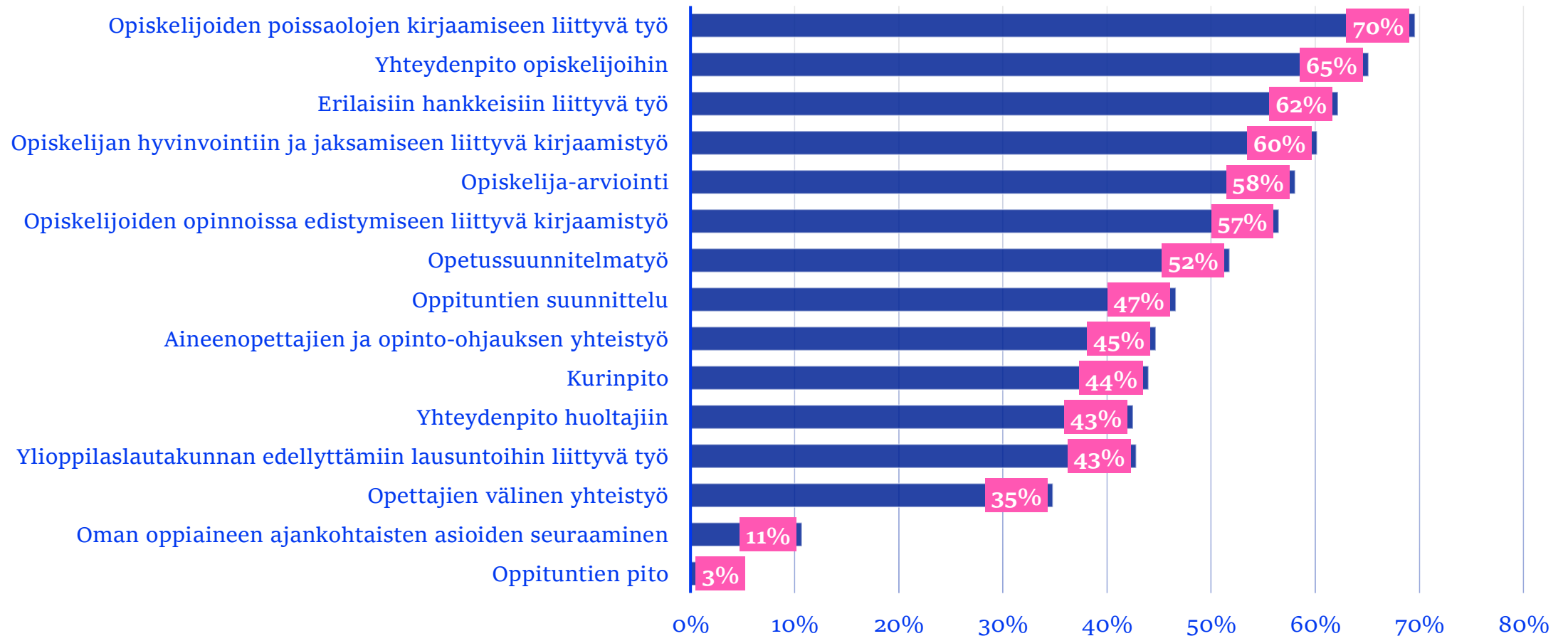
■ kyllä ■ ei ■ en tiedä

Opettajan ja ryhmänohjaajan työ

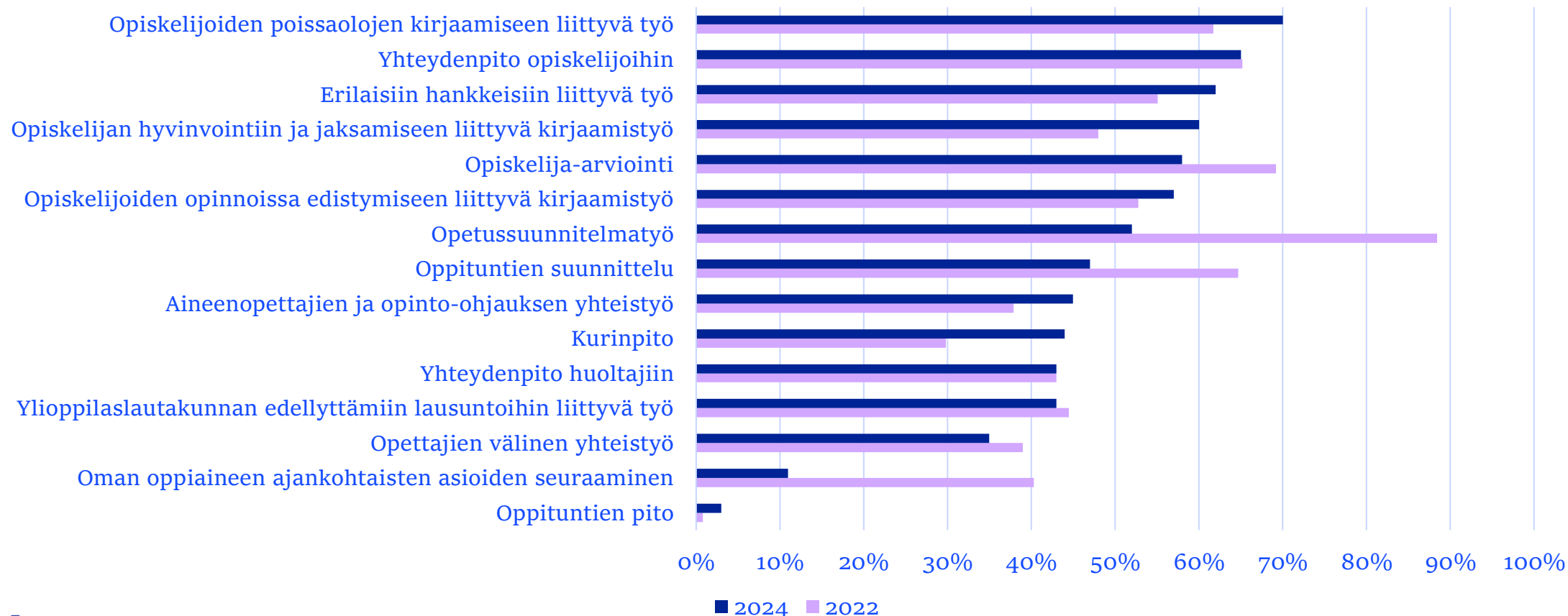
Muutokset työtehtävissä

Arvioi omassa työtehtävissäsi kolmen viime vuoden aikana tapahtuneita muutoksia. (N=738) Lisääntynyt-vastauksista vähennetty vähentynyt-vastaukset.

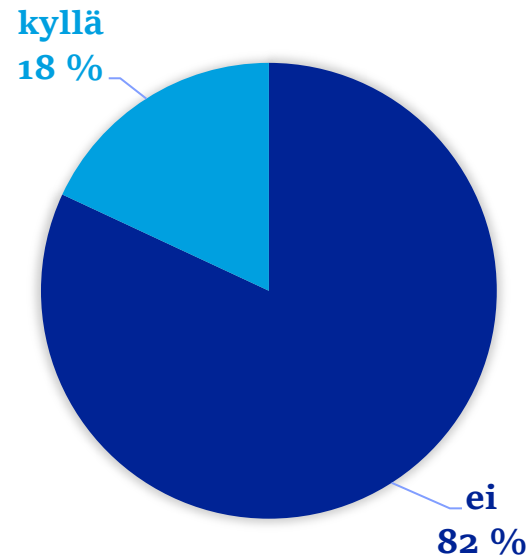
Muutokset työtehtävissä

Arvioi omassa työtehtävissäsi kolmen viime vuoden aikana tapahtuneita muutoksia. (N=738) Lisääntynyt-vastauksista vähennetty vähentynyt-vastaukset.

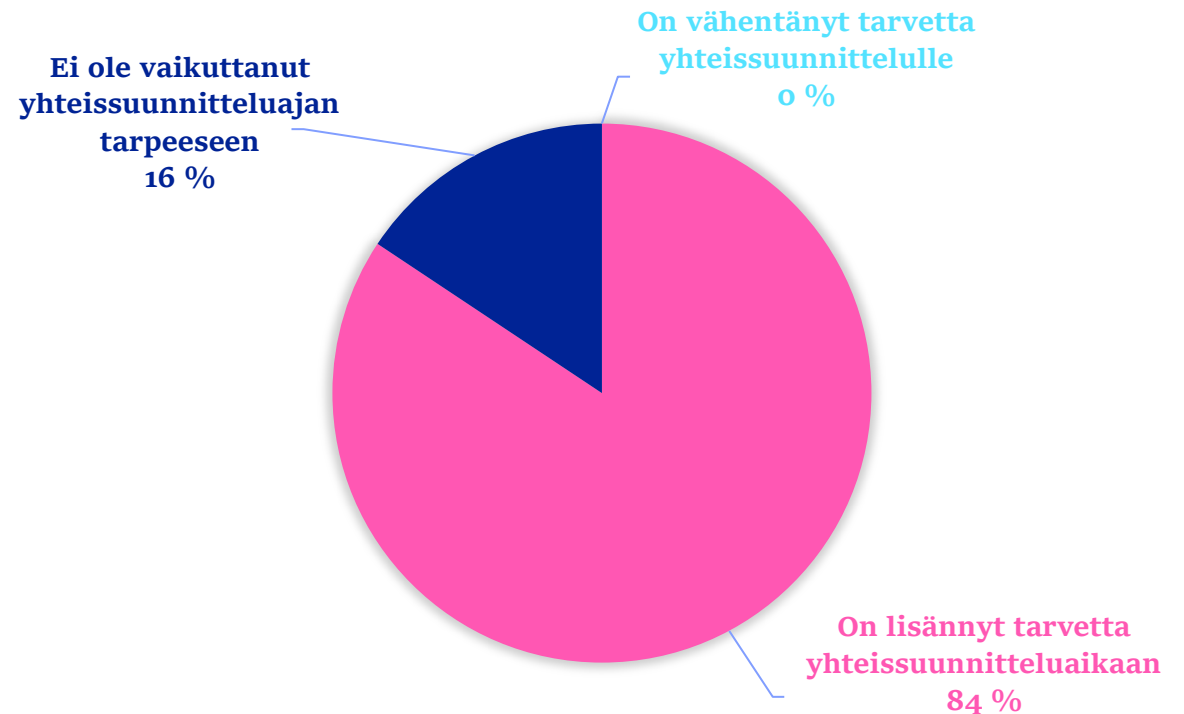

Oppiaineita yhdistävät opintojaksot edellyttävät enemmän yhteistä suunnittelua

Osa opettamistani opintojaksoista toteutetaan oppiaineita yhdistävinä opintojaksoina (N=753)

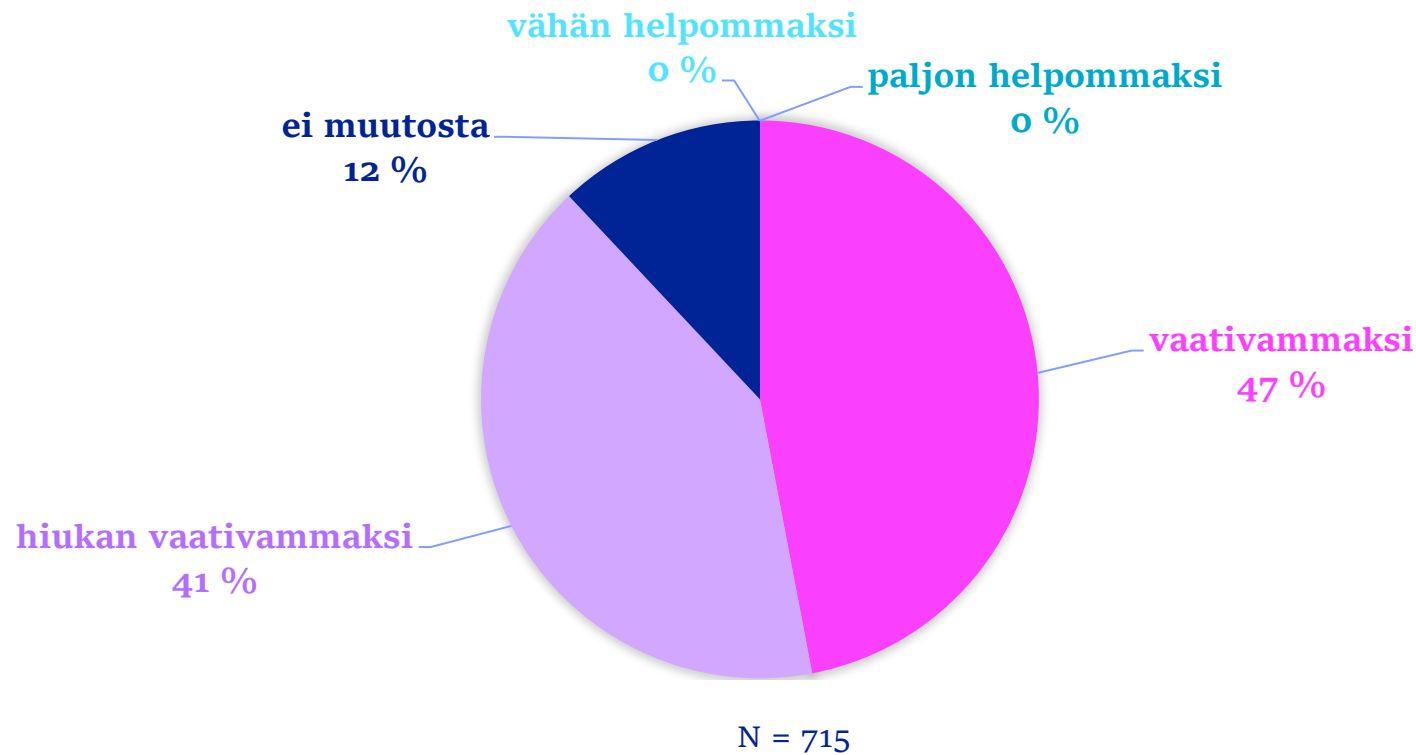

Oppiaineita yhdistävien opintojaksojen suunnittelu ja toteutus (N=753)

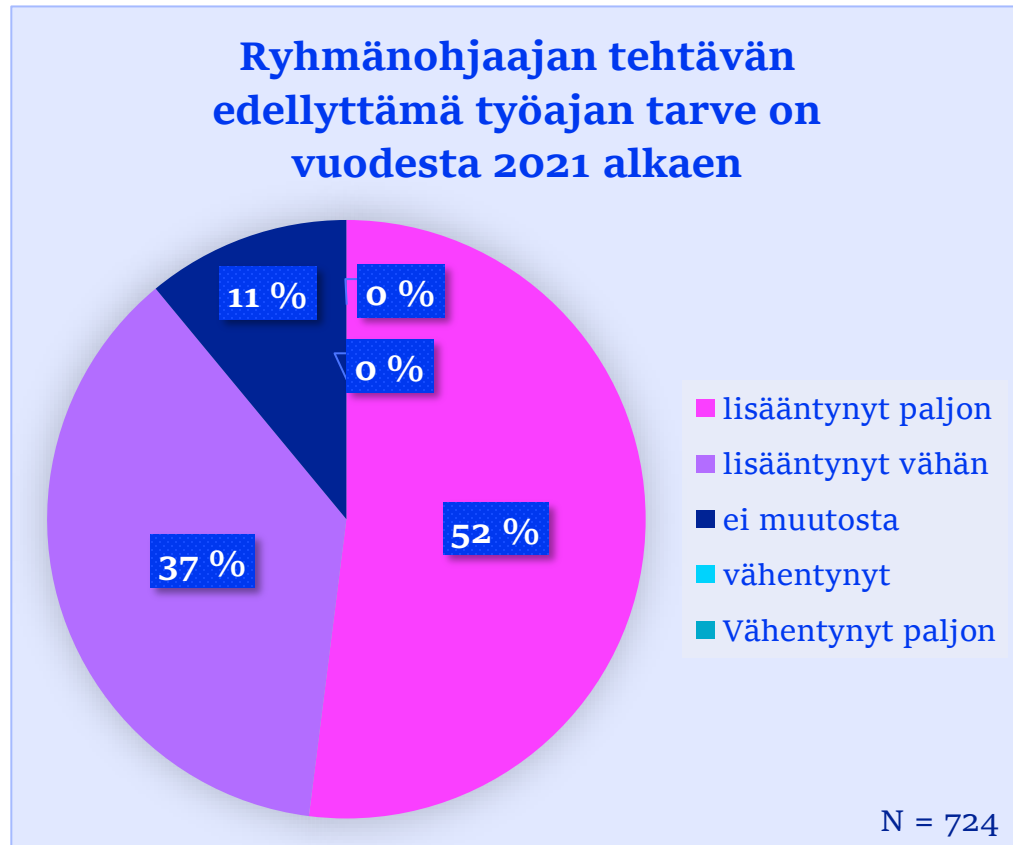

Ryhmänohjaajan työn vaativuus on kasvanut

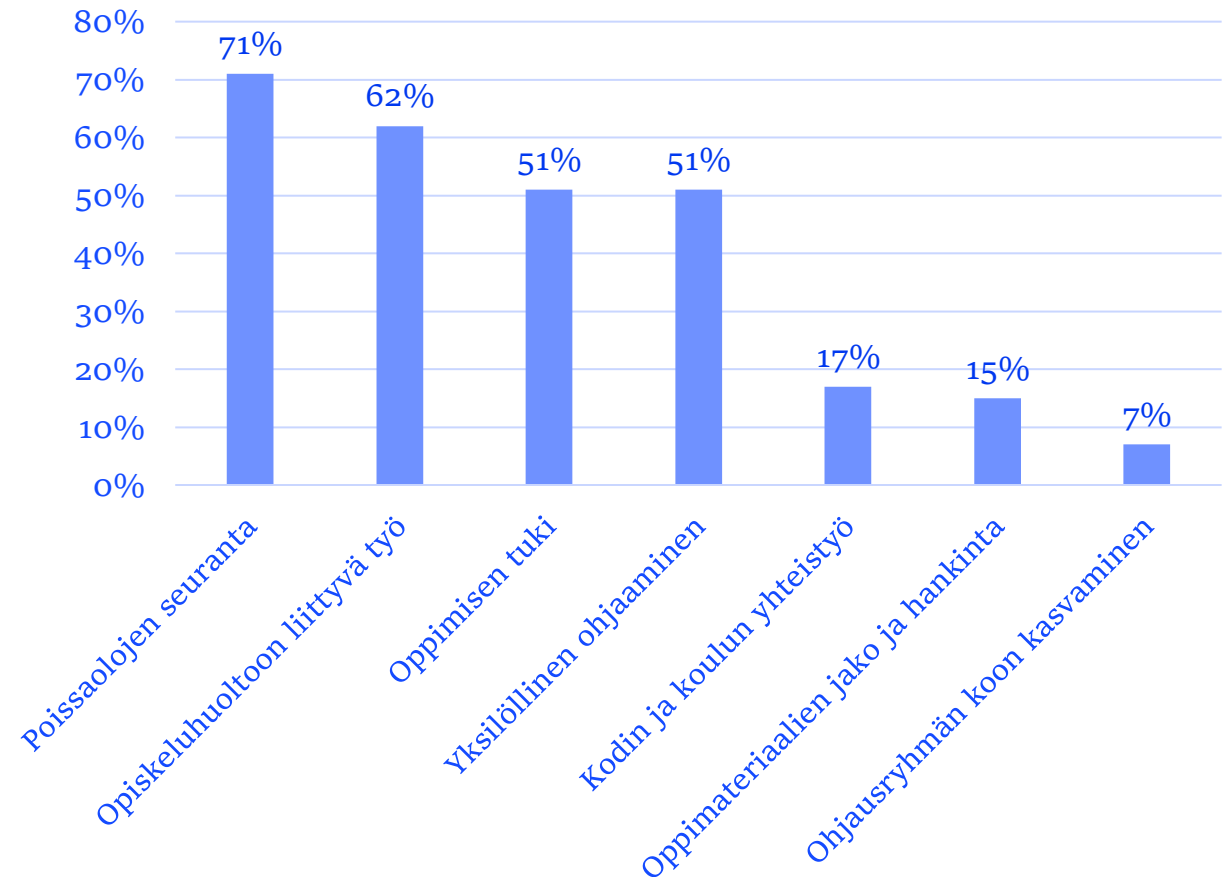
RYHMÄNOHJAAJAN TEHTÄVÄNKUVA ON MUUTTUNUT VUODEN 2021 ALUSTA

Hallinnollinen työ lisää ryhmänohjaajan työaikatarvetta

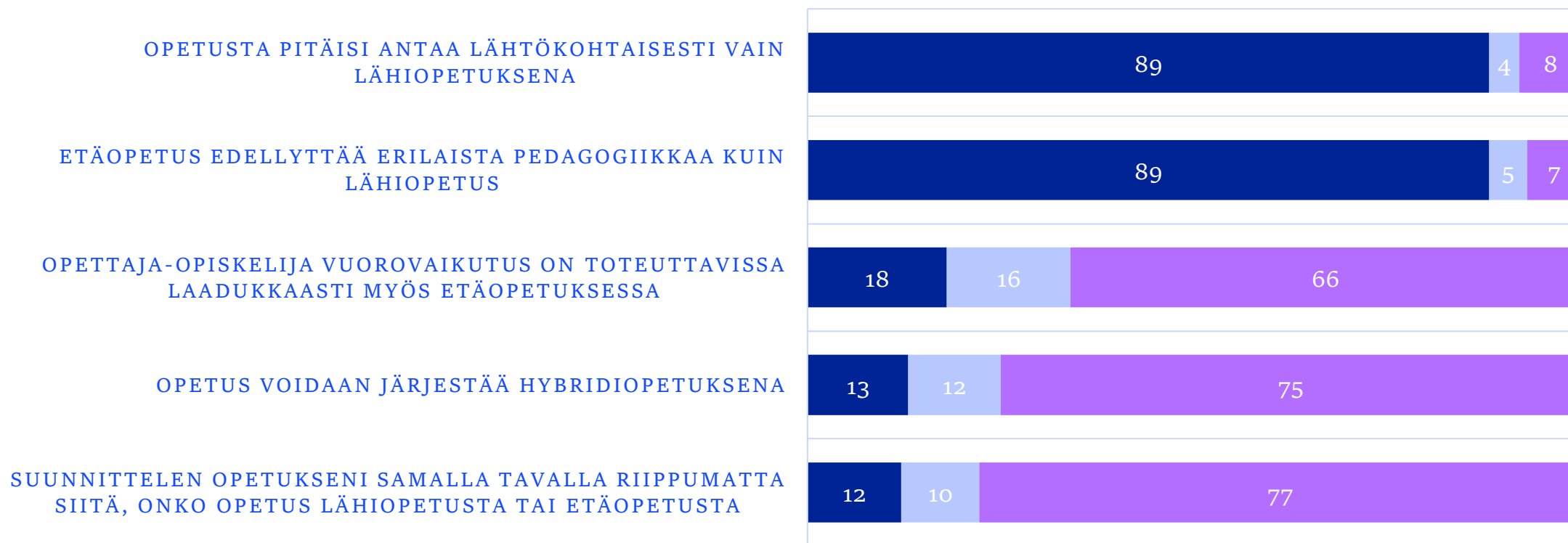
Mikä lisää työaikatarvetta? Valitse enintään 3 merkittävintä syytä (N=659)

Digitalisaatio ja oppimateriaalit

Lähi- ja etäopetus edellyttää erilaista pedagogiikkaa – hybridiopetus on ongelmallista

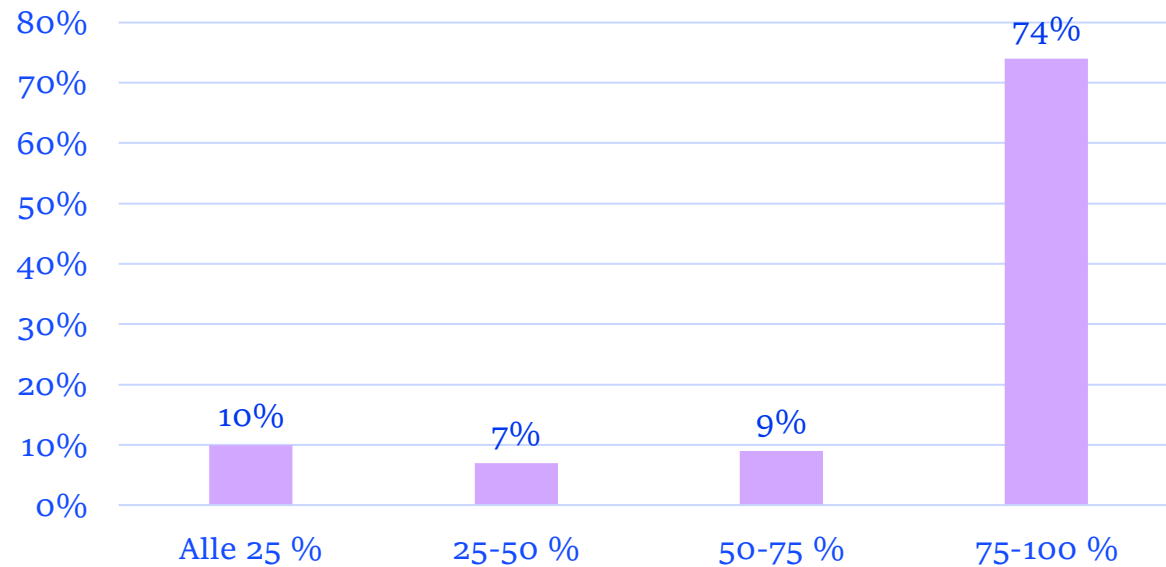
■ Samaa mieltä ■ Ei samaa eikä eri mieltä ■ Eri mieltä

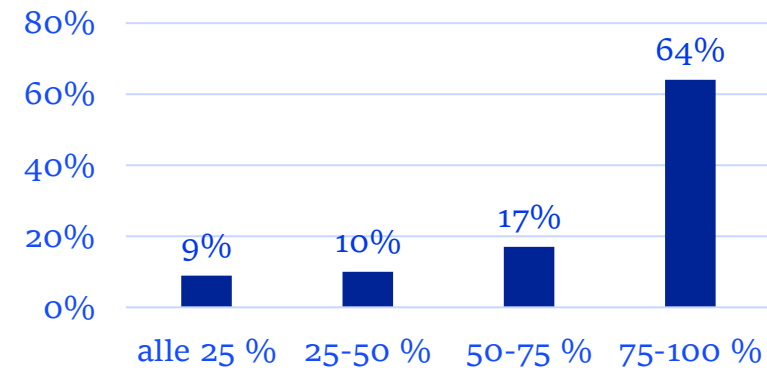
N = 754

Lukion oppimateriaalit ovat pääsääntöisesti digitaalisia

Arvioi digitaalisen oppimateriaalin osuus prosentteina käyttämästäsi oppimateriaalista (N=749)

2022 kysely: Arvioi digitaalisen oppimateriaalin osuus prosentteina käyttämästäsi oppimateriaalista

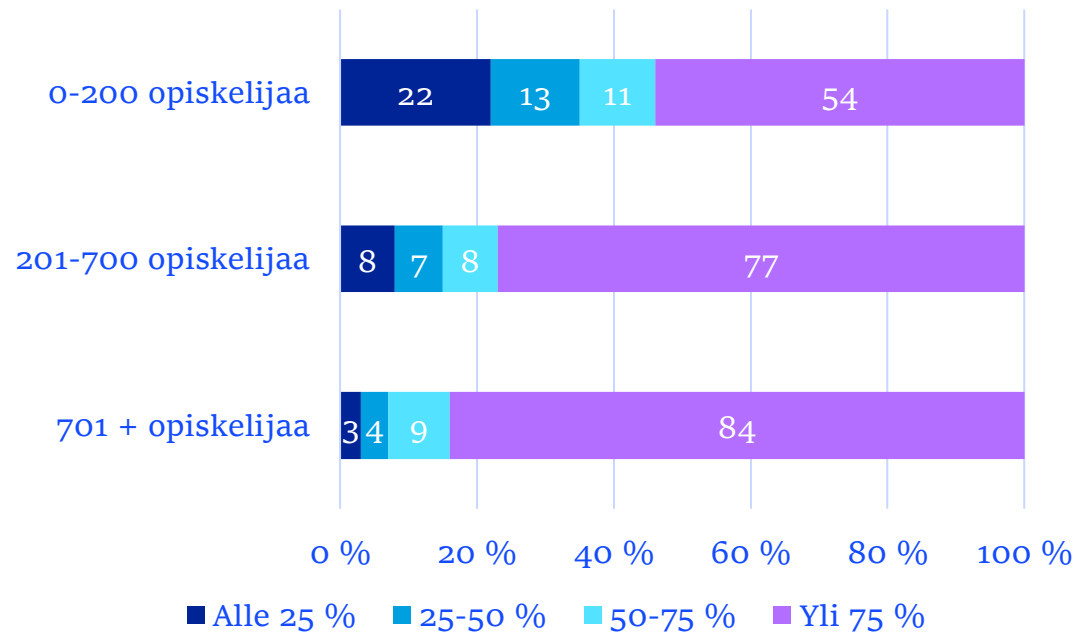
Digitaalisen oppimateriaalin osuus on kasvanut vuodesta 2022. Kuitenkin edelleen on pieni määrä kouluja, joissa digitaalisten oppimateriaalien osuus on alle 25 %.

Suurissa kunnissa oppimateriaalit ovat yleisemmin digitaalisia.

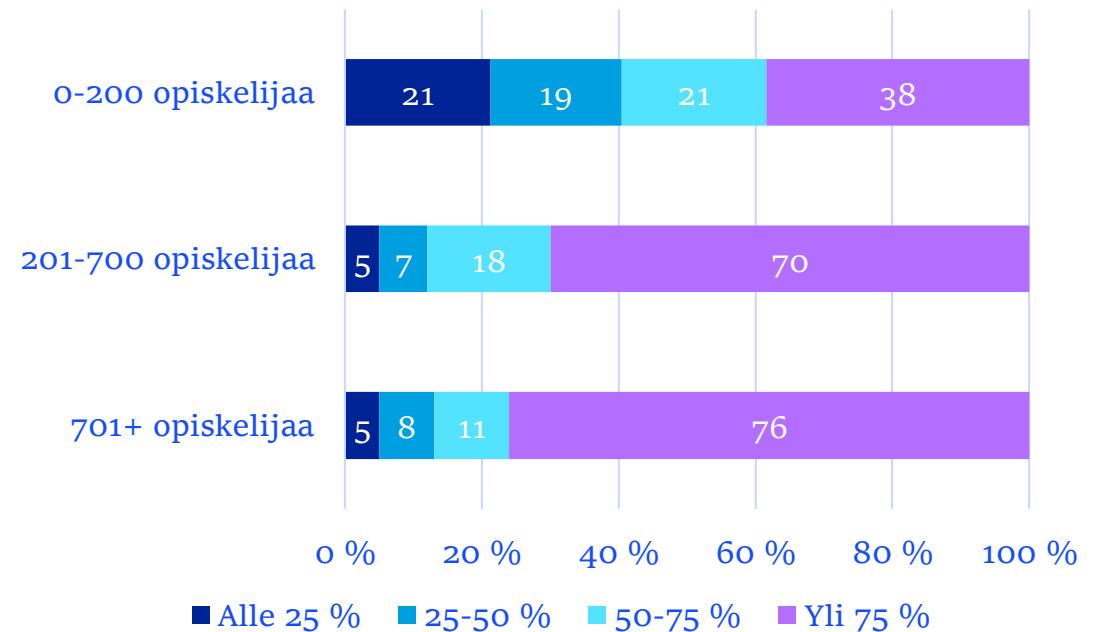

Digitaalisten oppimateriaalien osuus oppilaitoksen koon mukaan

2024: Digitaalisen oppimateriaalin osuus eroteltuna opiskelijamäärän mukaan

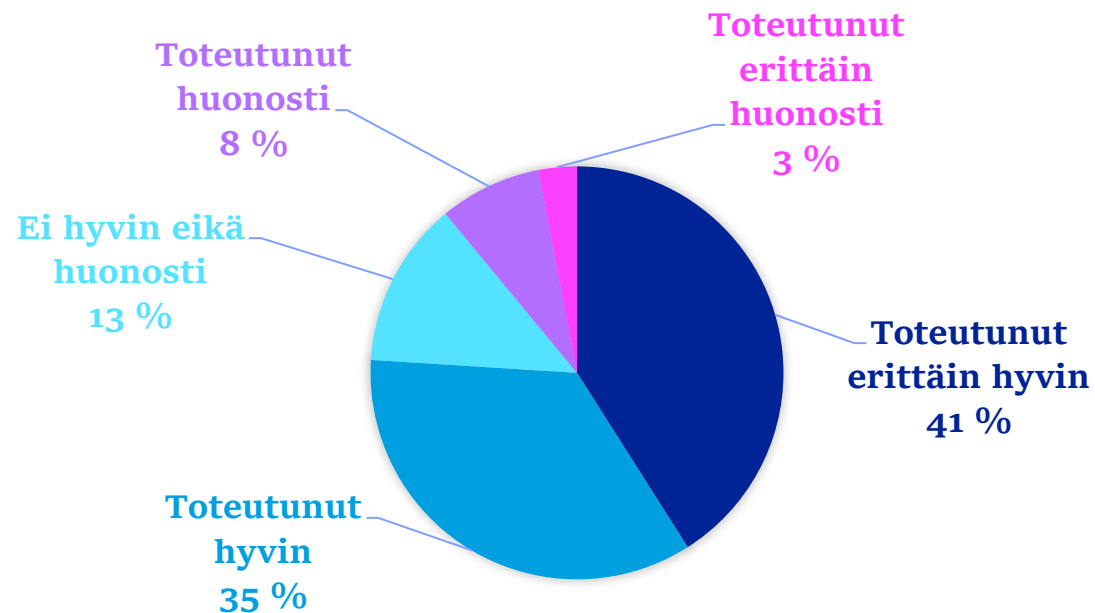

2022: Digitaalisen oppimateriaalin osuus eroteltuna opiskelijamäärän mukaan

Opettajia on kuultu oppimateriaalihankinnoissa edelleen kohtuullisen hyvin – tilanne on heikentynyt

OPETTAJIEN KUULEMINEN (N=747)

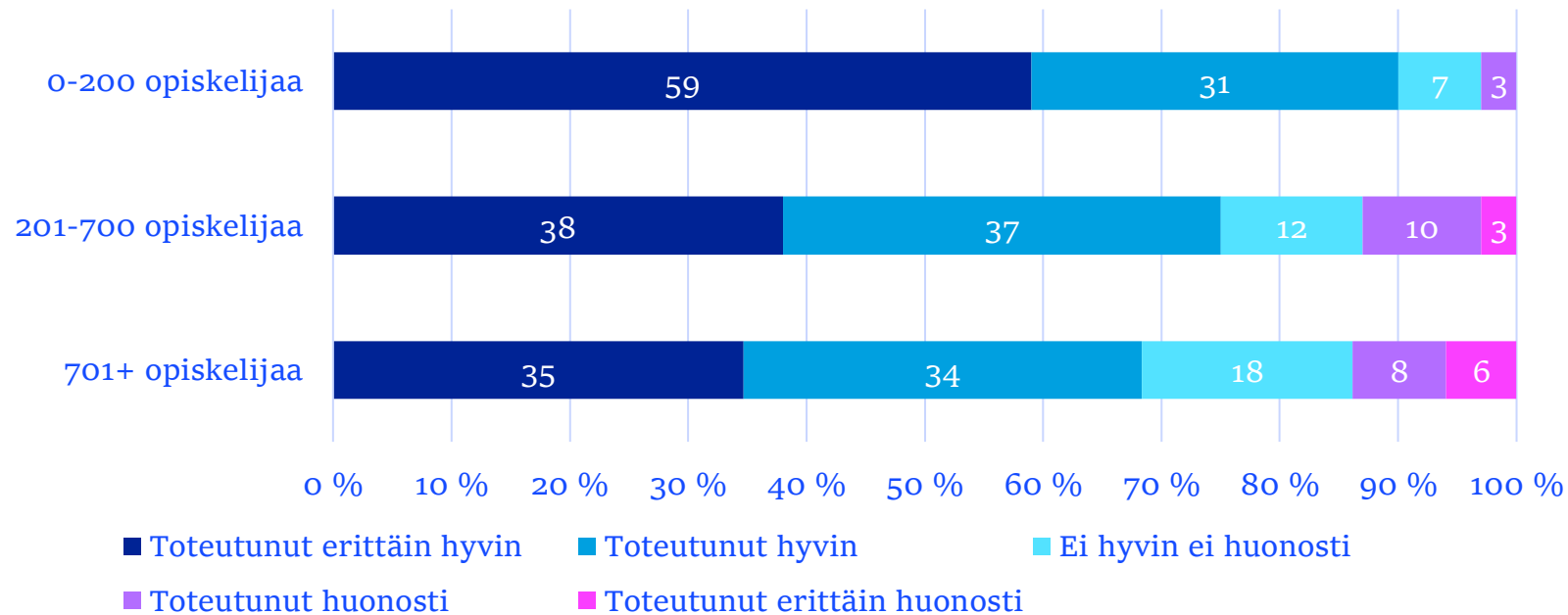
80 % koki opettajien kuulemisen materiaalihankinnoissa toteutuneen hyvin tai erittäin hyvin vuonna 2022

nyt 76 % vastaajista, tilanne on hieman heikentynyt

Pienempien lukioden henkilöstöä kuunneltu suurempia paremmin oppimateriaalien hankinnoissa

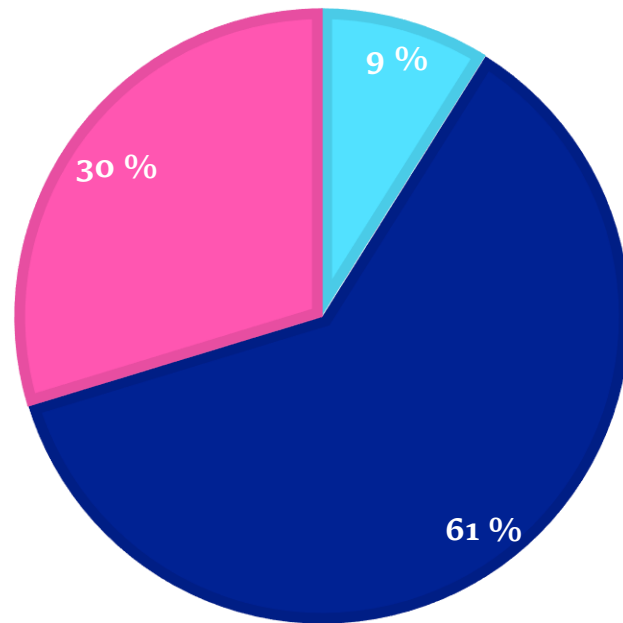
Opetushenkilöstön kuuleminen lukion koon mukaan eroteltuna

Oppimateriaalien laadun koetaan heikentyneen

OPPIMATERIAALIN LAATU (N=747)

■ Laatu parantunut ■ Ei merkitystä ■ Laatu heikentynyt

Tilanne heikentynyt hieman vuoden 2022 kyselystä, jossa 69 % mukaan ei muutosta, 24 % heikentynyt ja 7 % parantunut.

Digitalisaatio avovastauksissa (335 kpl)

- Pääosa vastauksista liittyi seuraaviin teemoihin
 - Huoli digitaalisen työskentelyn suuresta määrästä ja opiskelijoiden ruutuajasta
 - Huoli digitalisaation vaikutuksista nuorten hyvinvointiin
 - Huoli erilaisen digi- ja etätyöskentelyn vaikutuksista vuorovaikutustaitoihin
 - Huoli oppimisen heikkenemisestä mielenkiinnon kohdistuessa päätteellä työskennellessä peleihin, sarjojen katseluun tai muuhun epäolennaiseen
 - Perinteisten ja konkreettisten oppimateriaalien hyödyt laajan opintosisällön hahmottamisessa
 - Etä- ja lähiopetuksen erilainen pedagogiikka ja opetuksen suunnittelu
 - Digitaalisuus ja verkko-opetus vähentää kokeellista työskentelyä (esim. kemia) ja keskustelua edellyttävien opetustapojen käyttöä
 - Erilaisen opetuksen antamisen tapojen vaikutukset opettajan työkuormaan
 - Positiivisina puolina mainittiin
 - Digitalisaatio parhaimmillaan täydentää perinteisiä opetusmateriaaleja ja -menetelmiä
 - Tekoälyn tuomat mahdollisuudet
 - Opintojen ohjaukseen liittyvät mahdollisuudet (etäohjaus, yhteydenotot, ajanvaraus)
 - Oppimateriaalin liikuttaminen ja opiskelijalle tehokkaasti saattaminen digitaalisena
 - Aikuisten lukiokoulutuksessa saavutettavuus parantunut digitalisaation kautta (etävälitteinen)

Poimintoja avovastauksista (Digitalisaatio)

”Etäopetus on eri työtä kuin lähiopetus. Nuoret tarvitsevat läsnäoloa, työhön patistelijaa ja motivointia, jota ei pysty etänä antamaan samalla tavalla kuin luokassa”

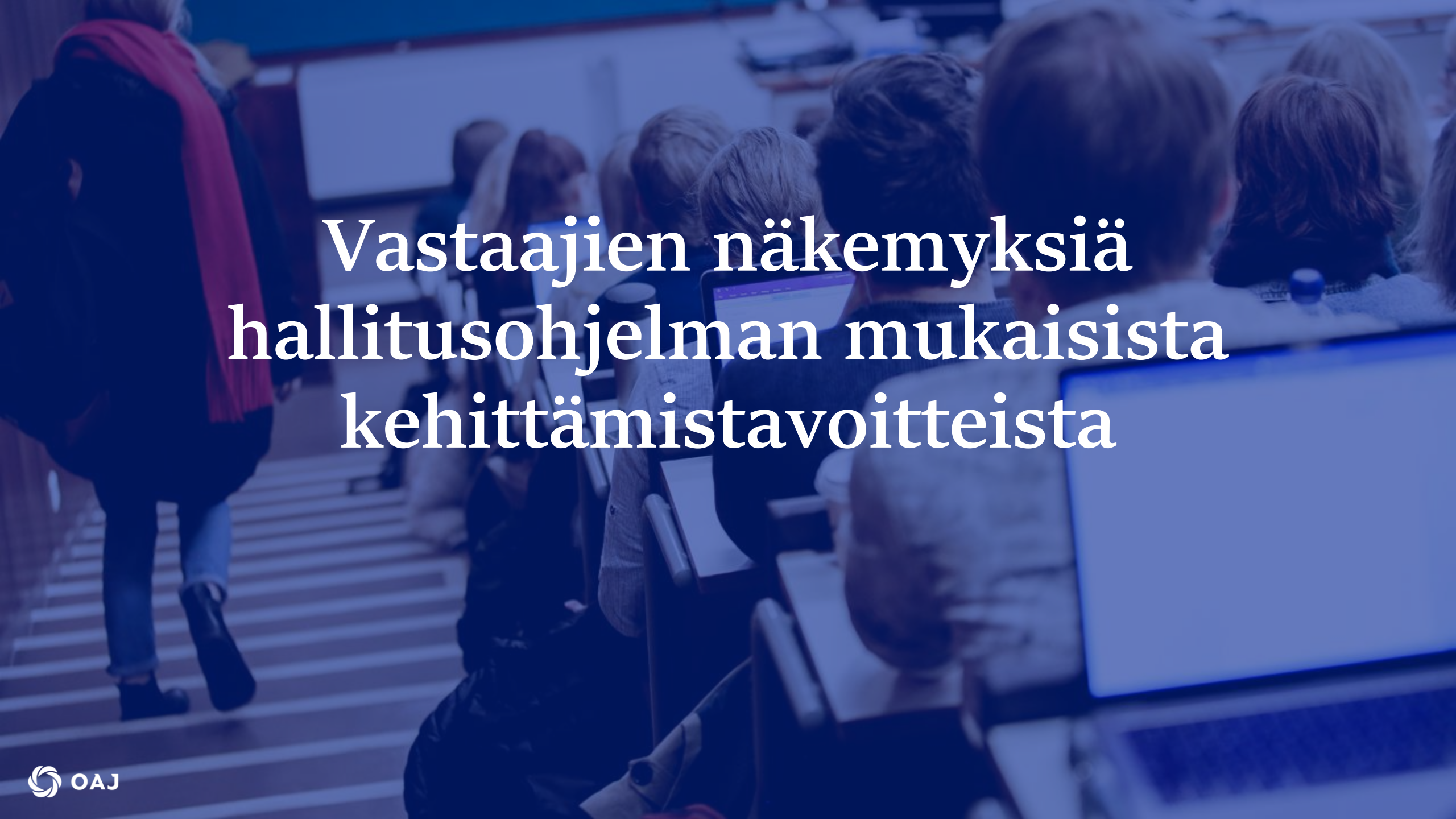
”Sähköiset oppimateriaalit ovat tuoneet tullessaan sen, että opiskelijat ovat uppoutuneina ruudullaan koko ajan. On yksi kuormittavimpia asioita houkutella heitä pitämään kannet kiinni tarvittaessa tai tekemään esim. parikeskusteluharjoituksia.”

”Verkko-opiskelu itsenäisesti onnistuu varsin harvalta lukioikäiseltä, ja sen toteuttaminen laadukkaasti on vaatii erittäin paljon suunnittelua ja erilaisia toteutustapoja.”

”Etäopetus on yksi keino säilyttää pienet lukiot. Se myös hyvin toimiessaan lisää koulujen yhteistyötä.”

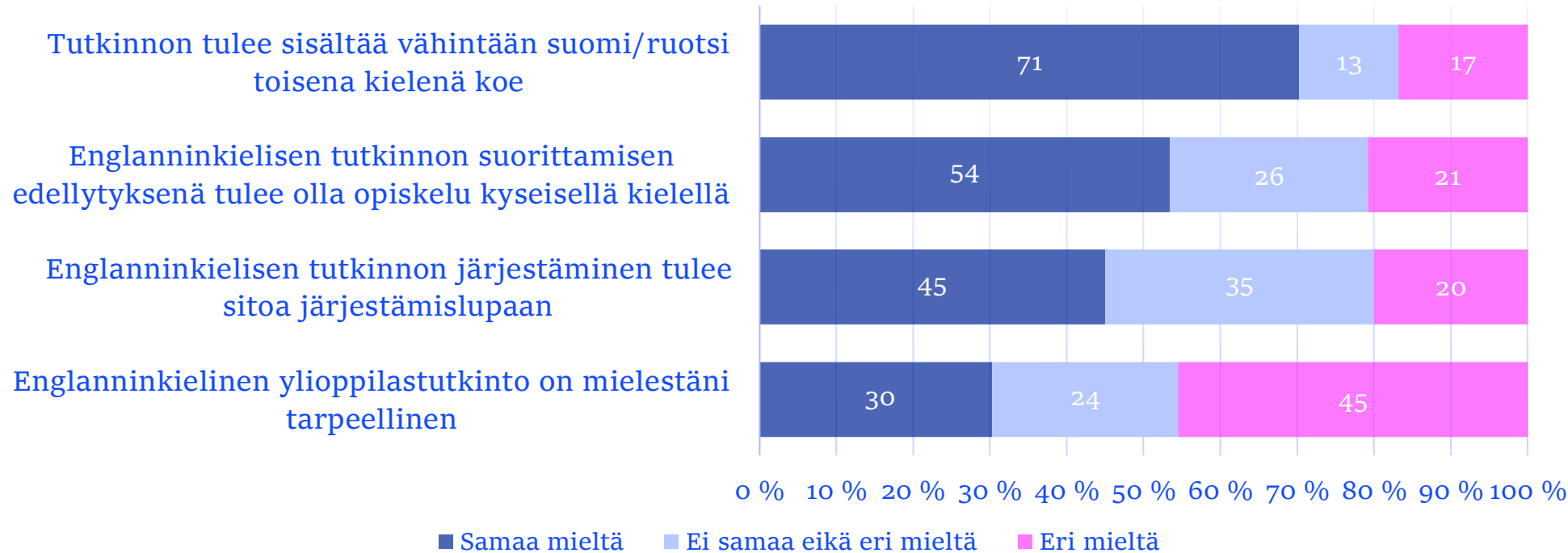
”Etäopetus on tuhoon tuomittu menetelmä yli 10 opiskelijan opetusryhmille.”

”Erilaiset opiskelumuodot parhaimmillaan valmistavat opiskelijoita tuleviin korkeasteen opintoihin.”

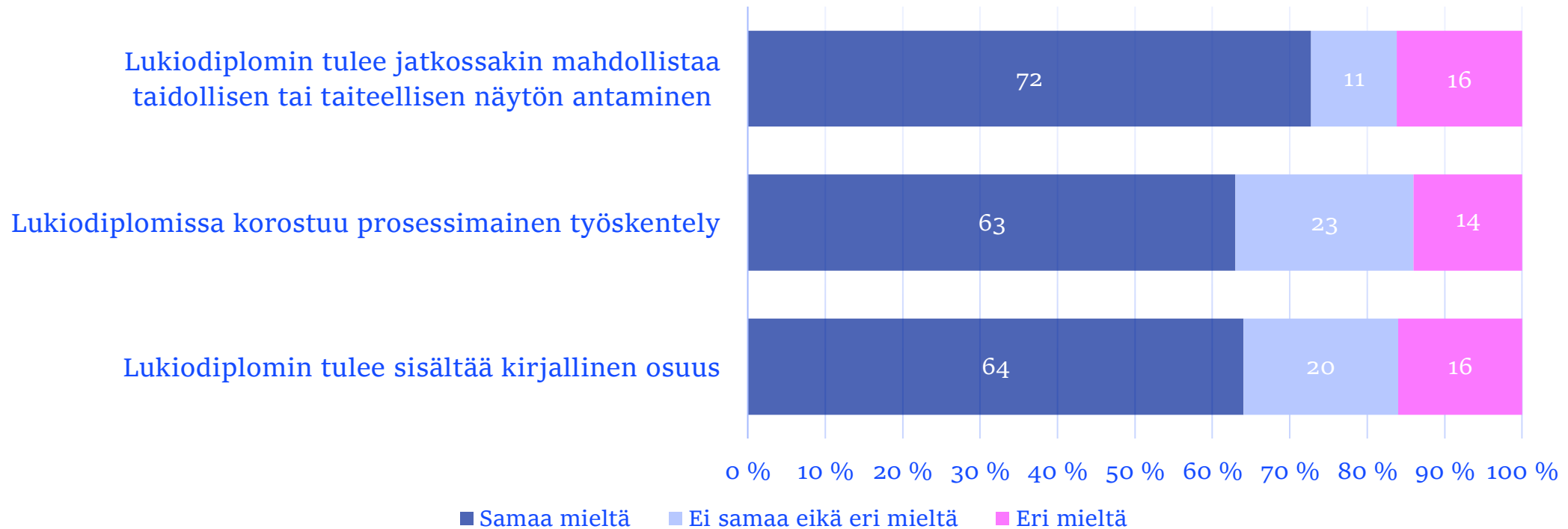
The background image shows a blurred classroom scene. In the foreground, several students are seated at desks, viewed from behind, working on laptops. In the background, a person wearing a red scarf and a dark jacket is walking down a set of stairs. The entire image has a blue color overlay.

Vastaajien näkemyksiä hallitusohjelman mukaisista kehittämistavoitteista

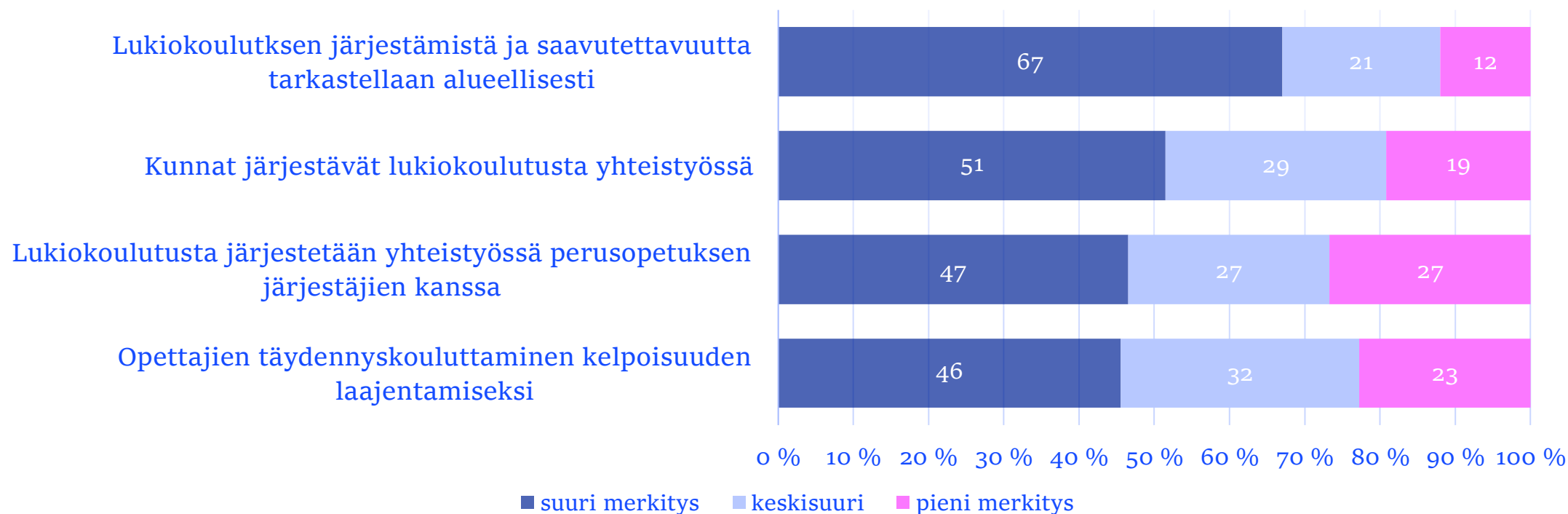
Englanninkielinen ylioppilastutkinto mahdolliseksi vain rajatulle joukolle opiskelijoita

Lukiodiplomin kehittämisessä on huomioitava taito- ja taideaineiden erityispiirteet

Rahoitusjärjestelmän kehittäminen edellyttää alueellista tarkastelua – yhteys perusopetukseen korostuu

Perusopetuksesta tulevien opiskelijoiden osaamistaso vastanneiden suurin huolenaihe

- Perusopetuksesta tulevien opiskelijoiden riittämätön osaaminen nousi vastaajien suurimmaksi huolenaiheeksi

Kyselyyn vastanneet pitivät seuraavia tärkeimpinä koulutuksen kehittämistoimenpiteinä:

1. Turvataan perusopetuksessa oppilaille riittävä osaaminen opintojen aloittamiseen lukiokoulutuksessa
2. Lukiokoulutuksen rahoitus nostetaan vastaamaan koulutuksen järjestämisen todellisia kustannuksia
3. Koulutukseen ei kohdenneta rahoitusleikkauksia
4. Ryhmäkokojen pienentäminen
5. Hallinnollisen työn vähentäminen

Hallitusohjelma ja lukiokoulutus

Hallitusohjelman mukaan on tarkoitus

- mahdollistaa englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittamisen (tiukat kriteerit)
- luoda lukiodiplomeille valtakunnallinen arviointikriteeristö ja mahdollistaa yhden pakollisen ylioppilaskokeen korvaaminen lukiodiplomilla.
- kehittää oppimisen tukea ja säätää lukiolaisten oikeudesta tukiopetukseen
- uudistaa lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmää turvaamaan koulutuksen saavutettavuutta
- **Lausuntokierros luonnoksesta hallituksen esityksiksi avattu 22.4. Sulkeutuu 4.6.2024**
- **HE vuoden 2024 aikana edellä mainittujen säädösmuutosten osalta**

OAJ uusimaan terveiset OAJ:n suuntaan?

Tutustu ja seuraa: oaj.fi opettaja.fi   [@oajry](https://www.instagram.com/oajry)